

Skríning priniesol malú úľavu

Po hrozbe opakovaného testovania, ktorú naznačovali priebežné výsledky, sa napokon ukázalo, že šlo zrejme naozaj o chybu pri exporte údajov. Výsledkom bola „zmena farby“ Martina – bez povinného plošného testovania vo februári.

Výsledné čísla v jednotlivých okresoch v Turci boli:

- **Martin** (96 505 obyvateľov) – test absolvovalo 49 517 ľudí, pozitívny výsledok: 417 (0,84%)

- **Turč. Teplice** (15 888 obyv.) – 7 388, 44 pozitívnych (0,6%)

Od piatka 22. januára do utorka 26. januára bolo v Martine na 44 odberových miestach otestovaných 15 128 ľudí, pričom pozitívnych bolo 71 (pozitívnosť 0,47%) – Zdroj: Martin.sk

Pre ilustráciu iné porovnateľné okresy:

- **Trenčín** (114 376 obyv.) – 61 445, 435 pozitívnych (0,71%)

- **Lipt. Mikuláš** (72 305 obyv.) – 37 883, 44 pozitívnych (1,18%)

– červený okres

- **Prievidza** (134 238 obyv.) – 62 845, 641 pozitívnych (1,02%)

– červený okres

- **Poprad** (104 837 obyv.) – 50 220, 432 pozitívnych (0,86%)

Celkovo sa dali na Slovensku otestovať necelé tri milióny ľudí. Pozitívny výsledok ukázali testy u 36 547 testovaných. Miera pozitívnosti je teda 1,24 percenta.

Uvedenými číslami sa Martin i Turč. Teplice zaradili do tej „lepšej“ polovice okresov, ktoré

Prvá budova SNP. Martin bojuje nielen o titul EHMK. Snímka: Roman Adamják

si začiatkom februára nemusia zopakovať antigénové testovanie. O vplyve na mieru protipandemických opatrení

v čase uzávierky neboli dostupné informácie.

Autor: (bk)

Editoriál

Mgr. MARTIN KALNICKÝ

Napriek kríze prinášame informácie

Žijeme zložité obdobie. Veľa informácií nám chýba, aby sme zvládli pandémiu bez ujmy, aj keď sa to nezaobíde bez napätia a obáv. A veľa informácií nám chýba, aby sme si boli istí, že neutrpí nielen naša rodina, ale aj prostredie, v ktorom žijeme.

Preto MESTSKÉ NOVINY venujú v tomto vydaní viac priestoru než inokedy zdravotným otázkam a prinášajú cenné informácie od našich, martinských odborníkov, ktorí tu žijú medzi nami. No nezabúdame ani na rozvojové otázky – a dávame možnosť zoznámiť sa so základnými informáciami a vizualizáciami o súťaži na riešenie prestavby historického Námestia SNP. Z tejto oblasti je aj anketa občanov, ktorá prináša spätnú väzbu, ako vnímajú „polčas“ volebného obdobia a rozvoja mesta. Popri tom, ako k životu patrí, ponúkame aktualitu z kultúry a služieb pre mladé rodiny, ale aj novú rubriku. REALITY.

A hoci sa môže zdať, že v športe nie je nič nové – nie je to pravda ☺

Vaše podnety a námety nám píšete na e-mail: redakcia@mestskenoviny.sk

Aké bude srdce Martina?
(str. 4 a 5)

Zaujímavá škôlka
(str. 12 a 13)

Abeceda s L. Matejkom
(str. 16 a 17)

Sú Vrútočania spokojní?
(str. 22)

Toto mesto spí a hromadia sa nesplnené sľuby

MESTSKÉ NOVINY pokračujú v ankete občanov, ako sú spokojní s rozvojom Martina od roku 2018 a čo očakávajú od druhého polčasu vládnutia.

Irena Škrovinová

este v apríli 2019, sa nič nezrealizo-

IRENA ŠKROVINOVÁ: „Mrzí ma to, ale z našich podnetov, ktoré sme ako občania mestskej časti Sever horovali primátorovi na stretnutí v budove MsÚ

valo. Je toho viac, čo ma trápi, spomeniem aspoň niektoré veci. Prečo je pri zastávke MHD na Severe 2 už niekoľko rokov opustený a nefunkčný novinový stánok? Prečo je Chodník zdravia a poznania na Horičke z Východnej ul. pri škole taký zdevastovaný? Informačné tabule a zariadenia z dreva na cvičenie sú v dezolátnom stave, na zemi sú odpadky, fláše z alkoholu a iné nežiaduce predmety, nehovoriac o celkom zničenom drevenom zábradlí v kopci. Tento projekt bol financovaný aj z eurofondov, chodník bol kedysi krásny, ale dnes zostalo z neho už len torzo. Ďalej, prečo doteraz nie sú nainštalované semaforey pre chodcov na Jilem-

nického ul. (jeden pri obchodnom dome Betty a druhý na Severe 2), aby občania mohli najmä cez dopravnú špičku prechádzať na priechodoch bezpečne? Tak, ako je to napr. na Mudroňovej ul. či pri OC Galéria. Dopravná situácia na Jilemnického ul. (najmä v popoludňajších hodinách) nie je dobrá, tvoria sa kolóny a z bočných ulíc je ťažšie sa zaradiť na hlavnú cestu. Primátor sľúbil, že dá vypracovať dopravnú štúdiu priepustnosti ulíc Jilemnického, Severná a Hurbanova, ale táto štúdia takisto ešte nie je urobená. S bezpečnosťou súvisí aj požiadavka osadiť retardéry v blízkosti križovatky Hurbanova a Severná ul., čo by

malo niektorých nedisciplinovaných vodičov, ktorí na tomto úseku nerešpektujú dopravnú značku obytná zóna a prekračujú rýchlosť, trochu utlmiť. Verím, že sa v druhej polovici volebného obdobia začnú problémy v Martine, ktoré sa roky vlečú, riešiť. Želám si, aby mesto pracovalo viac koncepčne, aby sa neschvaľovali stavebné a územné konania na výstavbu nových budov ešte predtým, ako tam bude vybudovaná potrebná infraštruktúra. Prínosom pre mesto by bolo koncepčné riešenie dopravy v Martine, ale to je, žiaľ, iba hudba budúcnosti a ďalší nesplnený sľub. Momentálne to vyzerať tak, že toto mesto spí.“

Olga Rohalová

Slovensku. Keď idem okolo a vidím zatvorené reštaurácie a prevádzky, zamýšľam sa nad tým, z čoho tí ľudia vlastne žijú, keď nemôžu vykonávať svoje živnosti. No momentálne sa ma ozaj najviac dotklo to, že mesto Martin chce budovať parkovacie domy, čo samo o sebe nie je zlý nápad, ale prečo sa na to majú skladať občania?

OLGAROHALOVÁ: „Kedže takmer celý minulý rok sa riešila „korona“, veľa toho sa reálne ani nedalo stihnúť. Aktuálna situácia nie je priaznivá na celom

To je zarážajúce a budí to nedôveru voči vedeniu mesta, že si inak nevie poradiť len vyberaním poplatkov od ľudí. Súhlasím, parkovacie domy sú potrebné, sama vidím, aké sú problémy s parkovaním na sídliskách, ale prečo chce mesto vyberať peniaze od svojich občanov, keď ešte nič nestojí? Myslím si, že vedenie mesta by v rámci svojej parkovacej politiky malo hľadať iný zdroj financovania, aby pomohlo rozvoju Martina. Kedysi sa zbieralo v Československu na národný poklad, teraz v Martine to má byť na budovanie parkovacích domov. Dozvedela som sa, že vraj keď ich postaví, tak tie miesta budú predávať alebo prenajímať, čiže zasa tu bude príjem do mestskej pokladne. Tak načo vopred platiť za parkovanie

pri dome? Pripadá mi to tak, ako keď niekto povie, že najlepší minister financií je ten, kto vymyslí najviac daní. Ďalej, mesto by malo upriamiť pozornosť na problematiku MHD. Zamerat sa na verejnú dopravu a snažiť sa o to, aby bola kvalitná a aby občania boli s ňou spokojní, čo sa týka hustoty spojov, možnosti dopraviť sa na dané miesto v daný čas a za dobrú cenu. Docieľiť to, aby sa ľudom oplátilo viac cestovať MHD ako vlastnými autami či taxíkmi. Nemusia to byť veľké autobusy, ale musí ich byť dosť. Tiež by bolo žiaduce upraviť grafikon. Dnes, ak chcete cestovať napr. z Košút či Záturčia na Stráne, bez prestupovania sa to nedá. Toto treba zmeniť a prispôsobiť požiadavkám ľudí. Tretia oblasť, na ktorú poukážem, je

snaha zastavať lokalitu Martinské terasy rodinnými domami. Nech sa na mňa nikto nehnevá, ale dúfam, že sa projekt Martinské terasy nebude v najbližších rokoch realizovať. Netvrdím, že by tam nikdy nemali stavať, ale mesto by malo rozmyšľať nad tým, ako v prvom rade pritiahnúť ľudí infraštruktúrou, kultúrou, športom, pracovnými príležitosťami a iným využitím, aby vôbec mali dôvod zostať v Martine. Myslím si, že v súčasnej situácii by bolo skôr kontraproduktívne vybudovať obytnú zónu v tomto nádhernom kuse prírody, kde je zezeň, voda, biotopy európskeho významu a vzácna orná pôda. Nech radšej mesto stavia nájomné byty ako umožní individuálnu bytovú výstavbu v tejto krásnej lokalite.“

Robert Jahn

Hurbanova. Táto škola, ktorá je v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Martin, zažívala v minulom roku turbulentné obdobie. Veľká skupina rodičov i pedagógov bola presvedčená o tom, že to, čo sa udialo pred voľbami riaditeľa (december 2019) nebolo transparentné ani etické. Následné pochybenia riaditeľky vo funkcii, ktoré už vedenie mesta nemohlo viac ignorovať, potvrdili

ROBERT JAHN: „Hoci nebyvam v Martine, ale v blízkej obci, sledujem, čo sa v meste deje. O to viac, že moje deti sú žiakmi ZŠ s MŠ

naše obavy. Bolo nesprávne, ako dlho trvalo, kým primátor mesta odvolal dovtedajšiu riaditeľku, ktorá bola pred prvým výberovým konaním poslankyňou MsZ. Kauza „Hurbanka“ poškodila imidž školy, traumatizovala nás rodičov i žiakov. Našťastie, situácia sa na škole po druhom výberovom konaní a vymenovaní súčasnej riaditeľky už upokojila. Dokonca mesto vyčlenilo aj nejaké financie na rekonštrukciu „Hurbanky“, čomu som rád. No, čo ma ako občana, ktorý často cestuje cez Martin, trápi, je (vzhladom na počet áut) nevyhovujúca dopravná infraštruktúra. Do tohto rámca zapadá aj katastrofálny kruhový objazd v Košútoch na Jilemnického ul. Dopravnému systému v Martine by určite pomohlo, keby vybudovali

východný mestský okruh, ale zatiaľ je to v nedohľadne. Aby som nebol len kritický, kladne hodnotím, že sa aspoň začali rekonštruovať niektoré cesty a vybudovali sa nové cyklotrasy. Jednu do Tomčian a druhú do Vrútok, ktorá však bude kompletná až po osadení mosta ponad rieku Turiec. Čo sa týka ďalších vecí v Martine, pred komunálnymi voľbami bolo veľa sľubov, ale kde sú po polovici volebného obdobia skutky? Kde je napr. cestovanie v MHD zadarmo? A čo bude s verejnou dopravou po roku 2022? Je pravda, že vedeniu mesta už nezostane iná možnosť, ako sa dohodnúť so súčasným prevádzkovateľom SAD Žilina, lebo prepáslo čas na iné riešenia? Negatívne vnímam to, ako funguje mestské zastupiteľstvo.

Dohodne sa väčšina, odhlasujú si, čo chcú a potrebujú, kým tí ostatní to musia strpieť, lebo sú v menšine a nemôžu ich prehlasovať. Pýtam sa, prečo z komisie športu vyhodili bývalého predsedu p. Uherčika a člena p. Kalnického, ktorí športom žijú a ktorí sa snažili prinášať určité riešenia. Nechápem tiež to, ako môžu v nejakom stratovom mestskom podniku vôbec uvažovať o odmenách pre dozornú radu a poslancov, ktorí v nej figurujú. Za čo? Od druhej polovice volebného obdobia v Martine veľa toho neočakávam, ak bude naďalej vyhrávať politikárčenie a presadzovanie si vlastných záujmov nad odbornosťou a potrebami občanov.“

Stranu pripravil:
Ľubomír Chochula

Martin potrebuje pre rozvoj aj vizionársky nadhľad

MN oslovili aj osobnosti, ktoré sa v minulosti priamo podieľali na komunálnej politike resp. riadení mesta, s otázkou:
– **Splnili sa vaše očakávania za uplynulé dva roky? Ako vidíte perspektívu Martina v ďalších rokoch?**

Prof. MUDr. Katarína Adamicová, PhD.

V mestskom zastupiteľstve v Martine som kontinuálne pôsobila 25 rokov, preto (aj keď

som už do ďalšieho volebného obdobia nekandidovala) približne viem, čo od volených zástupcov mesta možno očakávať. Veľké prekvapenia som nečakala. Všímam si, že vedenie mesta sa usiluje, v ťažkých podmienkach, ktoré zdedilo, a v novej, neočakávanej situácii pandémie, pracovať racionálne. Pre mesto je dobré, že v súčasnej situácii je primátorom mesta skúsený človek, praxou overený schopný manažér a (v súčasnosti nie je zanedbateľné) aj vynikajúci lekár.

Nespokojná som s tým, že v metódach práce MsZ sa nedarí vykoreniť zbytočné hádky, presadzovanie osobných záujmov, politikárčenie a ďalšie nešváry brzdiace uskutočňovanie tých rozhodnutí, ktoré majú ambíciu smerovať k prospechu mesta a skvalitneniu života našich občanov. A čo ma potešilo? Veľa realizácií. Ako športovkyňa obdivujem nový a kvalitný atletický štadión. S radosťou pozorujem, že vedenie mesta sa pustilo do náročných, ale takých veľmi potrebných prác zameraných na výmenu starých inžinierskych sietí. Je to projekt, ktorý po upravení ciest síce nevidieť, je finančne náročný, ale rozhodným spôsobom skvalitňuje komunálny život mesta. Ďalej fakt, že plán novej nemocnice nebol v novej vláde odmietnutý (čo reálne hrozí, najmä pre nároky Bratislavy na stavbu vlastnej nemocnice namiesto rozobraných Rázsoch). Za stále živým projektom novej nemocnice vnímam osobnú kontinuálnu zaangažovanosť primátora Jána Danka. Konečne je upravená a pekná aj martinská vlaková stanica. Optimistický je aj fakt, že Martin sa znova ide

pokúsiť získať titul Európske hlavné mesto kultúry. Verím, že tentoraz bude naša kvalifikácia úspešnejšia ako minule... Dobré je, že „staré“ priateľstvá s našimi zahraničnými partnerskými mestami sa stále upevňujú. Keby sme nemali pandémiu so zavretými hranicami, tieto návštevy by boli viditeľnejšie a citeľnejšie. V súčasnosti, aj keď sa odohrávajú vo virtuálnom prostredí, potešia. Najväčším problémom nášho mesta, myslím si, je problém, ktorý nemôžeme vyriešiť my, Martinčania. Je ním chýbajúci úsek diaľnice a tunel, ktorý robí z Martina slabo dostupné mesto. To isté platí pre východný mestský okruh mesta. Medzi ďalšie problémy patrí neriešenie Martinských holí, neodborná starostlivosť o mestskú zeleň, nedostatočná čistota mesta, ale napríklad aj chýbanie nájomných bytov, čo je tiež jeden z dôvodov úbytku obyvateľov nášho mesta. A ešte mi prichádza na um jedna investícia, ktorá bude pre ekologickú budúcnosť mesta absolútne prioritná. Je to pred rokmi zmarená možnosť postaviť na našom území plazmovú spaľovňu a triedičku na odpad, bez akýchkoľvek emisií, ktoré

by mohli poškodiť prostredie. Projekt bol „na spadnutie“, holandskí partneri pripravení spolupracovať a financovať. Pre nedostatok vizionárskeho pohľadu či nevedomosť vtedajších poslancov, alebo z iných mne neznámych dôvodov, tento projekt v zastupiteľstve neprešiel. Dokonca aj verejnosť sa dala nadhlo ovplyvniť negatívnym odmietaním tohto spôsobu spracovania odpadu, ktorý v budúcnosti bude azda jediným možným. Každého odporcu spaľovne by som zaviedla na „exkurziu“ na martinskú skládku odpadu (Kalnô), aby videli tú plochu, ktorá sa šíri a bude zaberat' stále viac a viac inak využiteľnej pôdy. Pochopiteľne aj s celou patogénnou faunou a plynmi, ktoré sú súčasťou takých lokalít. A ďalšia perspektíva do budúcich dvoch rokov? Poznám vytrvalosť pána primátora a vernosť daným sľubom. Preto verím, že pri optimálnej spolupráci so zborom poslancov a pri prekonávaní nečakaných nepriaznivých okolností, ako je pandémia a následné ekonomické škody, sa podarí splniť väčšinu zámerov z programu, pre ktorý ho občania Martina volili.

Ing. Miroslav Vereš

Uvedomujem si, že do veľkej miery uplynulým dvom rokmi vystavili vysvedčenie nezvratné

fakty a okolnosti. Po ostatných komunálnych voľbách máme za sebou jeden „štartovací“ a jeden „pandemický“ rok. Ako bývalý prednosta MsÚ mám preto na jednej strane výhodu pochopiť a rozumieť mnohým procesom a súčasne sa mi ako občanovi natíska aj veľa otázok, resp. pripomienok k uplynulému volebnému obdobiu. Čo sa mi páči a čo kladne hodnotím? Medzi tie úspešné akcie zaraďujem obnovu

mestských komunikácií, vybudovanie cyklotrás, budovanie nových športových areálov, zlepšenie občianskej vybavenosti v jednotlivých mestských častiach a zefektívnenie komunikácie s občanmi prostredníctvom elektronických nástrojov. To sú tie najviditeľnejšie a súčasne veľmi prospešné veci. Nepochybujem však o tom, že existuje aj mnoho ďalších, ktoré tak nevidieť, ale robia občanom mesta život príjemnejším.

Ako som písal už v úvode, doba, ktorú žijeme, je zlá a citeľne obmedzuje aj možnosti urobiť viac verejnoprospešných a užitočných realizácií. Čo ale neovplyvňuje, ba priam ponúka, je v tomto čase oveľa viac využívať existujúce ľudské kapacity a silný potenciál ukrytý v občanoch tohto mesta. Na čo narážam? Nuž pozorne som

si prečítal jeden z kľúčových strategických dokumentov mesta – Plán hospodárskeho, sociálneho, kultúrneho rozvoja. Je to platný záväzný dokument schválený na roky 2016 až 2023 a sú v ňom zachytené všetky najdôležitejšie oblasti života, na ktorých sa podieľali počas celého roku 2015 početné skupiny odborníkov, ale aj laickej verejnosti. Priznám sa, že neviem, v akom stave z hľadiska plnenia sa tento významný dokument nachádza. Smutné je, že posledný zverejnený strategický alebo koncepčný materiál na „transparentnej“ webovej stránke mesta je z 24.7.2018!!! Vyzerá to, akoby súčasné vedenie mesta a poslancov nezaujímal rozvojové, strategické a koncepčné záležitosti. Chcem veriť tomu, že to nie je pravda. Takže, chýba mi viac záujmu o veci verejné zo strany poslancov

a vedenia mesta, a to rôznymi formami. Odporúčam venovať oveľa väčšiu pozornosť pripravovaným rozvojovým a investičným zámerom a včas ich predstavovať občanom. Cieľom by malo byť ich čo najviac prekonzultovať, konkretizovať a doladiť tak, aby spokojnosť s finálnym výsledkom bola samozrejmosťou, a nie len „odfajknutím“ splneného plánu. Spätná väzba od občanov je jeden z najlepších nástrojov na získanie odpovedí na otázky, ktoré trápia občanov a ktoré pomáhajú určovať ďalšie smerovanie. PHSKR mesta je toho dôkazom. Za predpokladu, že by bolo splnených všetkých jeho 44 projektových zámerov, žilo by sa nám v meste oveľa, oveľa spokojnejšie a občania by boli hrdí na svoje mesto, na seba a na svojich volených predstaviteľov.
Stranu pripravil: Michal Beňadik

Urbanisticko-architektonická súťaž ponúkla nové riešenia Námestia SNP a Riadku Nejde o nič menej ako o historické „srdce“ Martina

Mesto Martin, v zastúpení Útvorom hlavného architekta, vyhlásilo v októbri 2020 urbanisticko-architektonickú súťaž návrhov na južné ukončenie centrálnej zóny mesta (CMZ) a komplexné riešenie Námestia SNP.

Do súťaže, ktorej cieľom je výber spracovateľa návrhu prestavy námestia SNP, vrátane jeho následnej realizácie a urbanistickej štúdie riešeného územia, sa zapojilo 11 autorských kolektívov. Porota vyhodnotila návrhy 17. decembra 2020 a udelila 3 ceny a 4 odmeny.

Vítaný návrh – s úrovňovým priechodom cez Kohútovu ul., s tržnicou v predĺžení pešej zóny na Riadok, s vodným prvkom medzi bankou a zvonnicou

Porota rozhodla nasledovne:

1. cena (12 000 €): návrh A - Autor: Ing. arch. Peter Nezval. Spoluautori: Ing. arch. Maroš Likavčan, Ing. arch. Lenka Likavčanová, Anna Valachová, Lucia Likavčanová, Ing. Roman Tiso, Ing. Matej Jasenka, PhD.

Z komentárov porotcov:

Klady:

- Najvyrovnannejšie uchopenie problematiky v celej šírke zadania.
- Jednoduchosť, prehľadnosť, čitateľnosť a jasná priestorová organizácia urbanistickej štruktúry.
- Modifikovateľný a „najdopracovateľnejší“ návrh (schopný reagovať na možné doplnkové požiadavky v ďalších etapách

spracovania).

- Podnetné dopravné riešenie. Urbanisticky a priestorotvorne zaujímavá dopravná schéma (aj keď výkonnosť kruhových križovatiek môže zaostávať za priepustnosťou optimalizovaných svetelne riadených dopravných uzlov).
- Adaptabilnosť návrhu. Schopnosť prispôbovať sa požiadavkám, ktoré určite prinesie čas.
- Racionálna základná schéma blokovej zástavby.
- Uvažuje s dotvorením vstupného objektu nemocnice.
- Návrh svojím riešením zlepšuje pobytovú kvalitu priestorov

Odporúčania:

- Zvážiť ešte väčšie uvoľnenie výhľadov na kostol sv. Martina.
- Zvážiť mieru línií zelene v bezprostrednom okolí kostola (najmä vzhľadom na optickú vnímateľnosť tejto historickej dominanty).
- Zvážiť umiestnenie a formovanie vodného prvku, ktorý sa nachádza priamo na diagonálnej pešej komunikačnej línii, vedúcej krížom cez námestie.
- Zvážiť rozdelenie podzemného parkoviska na dve časti (rešpektovanie technických možností územia).
- V ďalších projektových stupňoch návrh podrobne konfrontovať s limitmi technickej infraštruktúry.
- Zvážiť mieru zastavania formou prezentovaného trojuholníkového bloku pri Smrtnej ulici. Riešenie môže pri nevhodnom architektonickom návrhu narušiť kompozične významné historické prieťahy pri prístupe do centra mesta a ku kostolu v dôležitej komunikačnej línii od juhu (smerom od cintorína). Zvážiť, či nezrušiť súčasnú, nevhodne pôsobiacu faru a neumiestniť nové farské centrum na tomto mieste (aj s ďalšími potrebnými doplnkovými funkciami).

arch. Marína Ťapajnová, Ing. arch. Juraj Stieranka, Ing. arch. Richard Kozoušek, Bc. Tomáš Perďoch

Z komentárov porotcov:

Klady:

- Prehľadný urbanistický zámer (jasne definovaná urbanistická štruktúra).
- Čisto prezentovaná nadväznosť verejných priestranstiev.
- Vhodné zapojenie kostola so zvonnicou v popredí do námestia.
- Prezentuje možnosti úrovňového prepojenia Kohútovej ulice (výborný nástroj na konfrontáciu všetkých kladov a záporov komunikačne najlepšieho, avšak technicky a ekonomicky otázného (až prakticky nereálneho) riešenia).

Problematickejšie stránky:

- Mimoúrovňové riešenie Kohútovej ulice je vzhľadom na prítomnú technickú infraštruktúru vo výhľadovej dobe nerealizovateľné (aj prezentovaný návrh rieši zapustenie dopravy iba v čiastočnom profile).
- V južnej časti územia je definovaná možnosť blokovej zástavby, avšak v menej invenčnej, nie veľmi presvedčivej, schematickej, urbanistickej figúre/forme aditívneho radenia objektov...
- Trojuholníkový objekt nad farou (pri Smrtnej ulici) presahuje prezentovaným objemom a výškou primeranú mieru

2. cena (7 000 €): návrh C – Artefact, s.r.o. - Kolektív autorov: Ing.

2. miesto – s fontánami v predĺžení pešej zóny ku kostolu, s čiastočne „zapustenou“ Kohútovou ul. a úrovňovým priechodom na Riadok

3. miesto – trojuholníkovým parkovacím domom na Riadku a pridanou zeleňou pred UNM a pozdĺž Jesenského ul. (s kruhovou križovatkou Jesenského a Kohútovej ul.)

urbanizácie (najmä vo vzťahu historickej komunikačnej línie a priehľadom na kostol a centrum pri prístupe smerom od cintorína).

3. cena (5 000 €): návrh I – A2 ARCHITEKTI, s.r.o. - Kolektív autorov: Ing. arch. Daniela Lukáčová, Ondřej Machač, Veronika Lietavová, Matej Fojtík, David

Zima, spolupráca a konzultácia:

Ing. arch. Ladislav Lukáč

Z komentárov porotcov:

Klady:

- Návrh námestia SNP má zrozumiteľný a jasný koncept usporiadania aj s vodným prvkom a s otvorením prehľadov a vnímania zvonice a kostola.
- Oceňujeme koncepciu a príbeh zakomponovaný do námestia (“kalužiari”).
- Otvorenie priestoru pred vstupom do nemocnice so zeleňou hodnotíme pozitívne, aj keď usporiadanie zelene by bolo vhodné štruktúrovať a prezentovať presvedčivejšie (vrátane vzťahu k peším koridorom).
- Návrh je triezvy, realizovateľný.
- Použitie mlatových úprav povrchov v centre mesta je zaujímavým podnetom. Ekologicky prínosné riešenie. V cen-

trálnych polohách mesta však vyžaduje špecifické nároky na údržbu a používanie.

Problematickejšie stránky:

- Rozmiestnenie stromov a zelene je rozpačité.
- Nevhodne a príliš dominantne pôsobiaca zvolená forma parkovacieho domu v južnej časti územia.
- Južná časť “za cestou” je urbanizovaná formou samostatne stojacich objektov rozmiestnených v území. Je to menej presvedčivé a viac dezurbanizačne pôsobiace usporiadanie, ako kompaktnejšie blokové riešenia pri iných návrhoch.
- Južné vyvrcholenie celej CMZ je rozvoľnené a priestorovo menej efektívne využitý.

Pripravil: (bk), vizualizácie – arch. ÚHAM

Vítaný návrh – pohľad na doplnenú zeleň medzi r.k. kostolom sv. Martina a na fontánu pri zvonici

2. miesto – námestie pri pohľade od banky s vodnými prvkami a doplnenými stromami vpravo i vľavo

1. odmena – námestie s kombináciou dlažby a mlatového povrchu (vľavo)

2. miesto – výhľad z navrhnutého objektu tzv. Mestskej komunitej sály v strede Riadku medzi Kohútovou ul. a UNM

3. miesto – parkovací dom na Riadku (pri nemocnici) s vjazdom z Francisciho ul.

1. odmena - pohľad z Riadku z tzv. Trhového nám. na krytú tržnicu, vzhľad r.k. kostol

2. miesto – pohľad od kostola na juh, v popredí priechod ponad Kohútovou ul., vzhľad v strede tzv. Mestská komunitná sála

1. odmena – Smrtná ul. medzi objektom poisťovne (vpravo) a navrhovaným objektom pri r.k. fare (v strede)

2. – 4. odmena – predstava o deliacom objekte medzi r.k. farou a OCG, popri Kohútovej ul.

Ako sa vám pozdáva Námestie SNP a čo hovoríte na zámer rekonštruovať ho, čo od nového námestia očakávate?

Svetozár Katusčák

Prof. Ing. Svetozár Katusčák, PhD., emer. prof. STU: - Určite sa to dá aj lepšie vyriešiť. No dobre, parkovacie miesta chýbajú - ale na námestí sa predsa neparkuje! To na námestie určite nepatrí. Aké funkcie si tu predstavujem? Ako v iných mestách. Povedzme v Bratislave - Hviezdoslavovo námestie. Mne sa nepáči obchodné centrum Galéria, ale to je vec názoru. Zatiaľ to nevyzerá ako námestie, preto som to pri prvom pohľade ani tak nebral

Keď vezmeme do úvahy, že okolo kostola vlastne vzniklo mestečko Martin, tak dnešný stav je úplná katastrofa!

a chápal som to ako otázku na pešiu zónu. Páči sa mi kostol, takže tu možno hovoriť o námestí, ale funkčne - okolo nie je nič, kým na pešej zóne áno, tu je to všetko domyslené. Tu som si niečo pozrel, dal som si kávičku - kým na námestí nie je nič; ani vidieť, ani sadnúť. Keď je niekde parkovisko, to neznamena nič, to je len odstavná plocha najnižšieho rangu. A keď vezmeme do úvahy, že okolo kostola vlastne vzniklo mestečko Martin, tak dnešný stav je úplná katastrofa. Ak je toto také historické centrum, to by si zaslúžilo niečo lepšie.

Inak, ten priestor je perfektne pripravený na tvorbu námestia. Až na obchodné centrum - to je znak chudobných miest... Môj švager z USA bol v Bratislave šokovaný, že pri Národnom divadle je McDonald... Je to šmejď, na hlavnom

námestí to nemá vôbec čo hľadať, to je spotreba. Neznalí ľudia hovoria o Američanoch, že McDonald a tak, ale to je okrajová vec, podobne ako reťazce - oni patria tam, kde ich Martin má - pri obchvate. Kto toto sem pustil ...

Ja ako cudzinec neviem, a pochybujem, že zo sto ľudí by päť vedelo, že toto je hlavné martinské námestie. Keď ho vnímam ako súčasť pešej zóny, obdivujem tú orientáciu - nie každé mesto to tak má. Ale toto je z hľadiska orientácie krásna - nič tam nevaďí, žiadna stavba tam ani nesmie vzniknúť, čo by to zakryla. Ak bolo aj zadanie formulované tak, že námestie je súčasť centrálnej pešej zóny, to je niečo úplne iné. Máte primátora intelektuála, mal by to "zvrtnúť".

Hole sú súčasť Martina, to je štvrť, alebo potenciálna štvrť mesta!

Nie ako v prípade Martinských holí, ktorých ste sa, Martinčania, vzdali, ale úplne. Ako Sofia má Vitošu, mal by mať Martin Martinské hole - ako prírodné centrum. Toto je mestské

centrum a tam, na Holiach, máte skvelé prírodné centrum. Nikto nemá také - tie výhľady a možnosti... Ale to musí byť vaše, to nemôže patriť nejakej spoločnosti. Tej ide len o to najhoršie, čo môže byť. Ja hovorím - a keď už všade postavíte domy, na čo sa budete pozerať? Hole sú vaša najväčšia cennosť. A prvé, čo ste spravili, je, že ste zdvihli pásmo ochrany... Tak ako sa tu človek dobre cíti, tak isto je super aj pohľad stade sem, a je jedno či cez deň, či v noci. Ľudia sú super - chodia na Hole, niektorí behom, vôbec im lanovka nechýba, ale že si mesto pustilo Hole a vôbec ich nereguluje... Niekto hovorí, že vlastník alebo investor má právo..., čerta starého, mesto má v rukách schvaľovacie povolenia, mesto má strategický plán. Hole sú súčasť Martina, to je štvrť, alebo potenciálna štvrť mesta! Keď už bude zle, už to nevráti naspäť, do pôvodného stavu ani pánboh. Mesto Martin je pojem! Je super, že je vôbec taký zámer vybudovať tu skutočné námestie. Peniaze sa postupne nájdu, ale základ je stratégia, vedieť, čo ľudia chcú - a o tomto zámere musia vedieť všetci Martinčania!

Vladimír V.: Čo bola tá staršia štúdia, tú som videl. O tejto novej nevieme nič - a človeka by to zaujímalo, veď sme Martinčania.

Bolo by rozumné, aby ľudia vedeli aj to, či tu budú môcť stáť taxíky, aby sa tu počítalo aj so službami. Ešte sme nevideli plán, ako to vymysleli. Sami nevieme, čo ďalej. Zrušiť nám, taxikárom, zmluvy môžu hocikedy. Jeden zákazník nám hovoril, že bude mať ďaleko ku taxíku, ale my nevieme, kam by nás mali presunúť. A či nás vôbec budú niekam presúvať, alebo nás len „vykopnúť“. Keď sa chce, dá sa urobiť nejaká dohoda, kde budeme.

Ťažko sa k tomu vyjadriť - sami vidíme, že je tu málo parkovacích miest a teraz sa to vraj ide ešte zrušiť. Je to diskutabilné. Nevie, či tu

idú riešiť aspoň nejaké podzemné garáže, alebo čo. Ľudia sú už leniví, ak bude parkovanie mimo námestia... Čo sa týka trávnikov, ľudia chodia kade-tade, ale keď vidia, že je trávnik udržiavaný, tak to človeka hodí bokom a nejde krížom.

Jaroslav Š.: - Minulý rok sme mali zmluvy pre taxi na jeden rok, teraz nám dali zas na päť rokov, takže oni sami nevedia, či sa bude niečo diať.

Asi to nebude ešte také horúce, toto je len štúdia, potom príde projekt, ten sa ešte päťsto ráz zmení... Viem len to, že z tohto parkoviska má byť trávnatá plocha, alebo stromy. Keby aspoň tie návrhy boli k dispozícii, aby sa ľudia mohli k tomu vyjadriť, nech sa urobí anketa a nech vyhrá ten, ktorý je fakt solídny. Fakt je,

že ktovie, koľko ľudí by sa vyjadriť - k niečomu sa vyjadrujú často a kriticky, a k niečomu vôbec, ľudia sú už takí. Námestie má slúžiť - a parkovisko na obchodnom centre, to je malá kapacita. Na Moskovskej, to je tiež malé, kde tí ľudia budú parkovať? Ak to tu pre autá zavrú, nech zavrú, ale hlavne nech sa to spraví poriadne, a nie ako pešia zóna, kde sa každú chvíľu niečo opravuje a dlaždice odskakujú. Aj tá dlažba pred obchodným centrom - načo je to? Mohli aj tam spraviť trávnik.

Žaneta Ž.: - Pred časom som videla nejaké fotografie, ale nepamätám sa, či som registrovala, že sa riešilo celé námestie vrátane trž-

nice a priestoru pred nemocnicou. O novej súťaži na riešenie neviem

nič. Poviem pravdu, ja by som bola radšej, keby urobili lanovku na Martinské hole :) To by ma viacej potešilo. Pretože námestie je, aké je. Možno tu chýbajú stromy, viac stromov namiesto toho betónu. A ten stred, parkovisko, to je určite také chladné, tie autá tam nevyzerajú dobre. Iná vec je, že kam by šli... No určite by bolo lepšie, keby tam boli nejaké lavičky, fontánky. Teraz je to aj pre chodcov nebezpečné. Tie vlajky pri taxi-stanovištiach ma tiež rušia - vedľa je krásny historický kostol, pamiatka a tu zas toto. Iste by sa to dalo zlepšiť. Pre mňa vyzerá divne aj ten podchod pri OC s tabuľou o verejnom WC... Čo sa týka architektúry a citu pre krásu, to mi tu nesedí. Skôr by som privítala, keby sa z výtvarnej galérie prezentovalo aj na námestie nejaké umenie, výtvarné diela, sochy... Viem o jedinom mieste, kde sa prezentuje patrón Martina - sv. Martin - nad vchodom do banky. A mne sa to veľmi páči.

Autor, foto: M. Beňadič

Aké chceme mať Námestie SNP (a Martin)?

Michal Beňadik

Martin prežíva zložité obdobie. Krátko po nútenej správe prišla pandémia - a to všetko s dopadmi na financovanie mesta. Napriek tomu sa začali riešiť dlhoročné resty

a, samozrejme, nejde to jednoducho. Veď len výpočet restov by zabral jeden článok a treba nájsť aj zhodu, najmä pri veľkých investíciách. Jedným z dlhodobých nedostatkov - počítajúc na desaťročia!! - je slušne povedané katastrofálny stav dvoch hlavných námestí, otvárajúcich/končiacich pešiu zónu, t.j. Námestia

SNP a Vajanského námestia. V oboch prípadoch sa pritom už v minulých rokoch zabýslo na lepšie časy. Námestie je výkladnou skriňou mesta (spolu s pešou zónou), obe spomenuté majú svoju logiku, svoj historický rámec, svoj desaťročiami - v prípade Námestia SNP stáročiami - overený život a rytmus. No z doterajších štúdií oboch námestí zatiaľ nič neprišlo do finálnej fázy, pritom v oboch prípadoch už máme za sebou aj vyhodnotené súťaž. Koncom roka sa uskutočnila architektonicko-urbanistická súťaž aj na rekonštrukciu Námestia SNP a priláhlého priestoru južne od r.k. kostola sv. Martina, nazvime ho historicky Riadok (pre menej znalých

prednemocničný priestor či trochu dehonestujúco: tržnica). V tomto vydaní MN dávame možnosť občanom zoznámiť sa s prístupmi a riešeniami architektov. Môžu si ich porovnať so staršou štúdiou, ktorú nové zastupiteľstvo odmietlo. A dávame možnosť aj vyjadriť sa. Mesto patrí občanom, bude zaujímavé poznať ich názory na to, ako by im Námestie SNP malo slúžiť. S čím sú dnes nespokojní, čo im chýba/prekáža, za čo sa hanbia a na čo by chceli byť hrdí v súvislosti s námestím v priestore, kde naše mesto vzniklo a dostalo meno podľa patróna, ku ktorému sa nijako viditeľne nepriznávame...

Nie je to jednoduchý priestor, krížia a pretínajú sa tam funkcie dopravné, pobytové, zhromažďovacie, obradné, parkovacie, nákupné... No je to úžasný priestor s potenciálom. Len príprava revitalizácie nás doteraz stála pár stotisíc, sama komplexná rekonštrukcia nás bude stáť pár miliónov eur. Správa o výsledkoch súťaže príde čoskoro do zastupiteľstva a to rozhodne, čo ďalej. S touto rekonštrukciou môže Martin urobiť mil'ový krok vpred - tých pár desiatok ľudí, čo sa k nej zatiaľ vyjadrili na sociálnej sieti, je žalostne málo. Možno sa mýlim. No prešľapovanie na mieste pri jeho hľadaní nás nepriblíži k cieľu - rozvoju mesta - ani o krôčik.

Útek do prírody pred spasiteľmi

Lubomír Chochula

Fascinuje ma, ako si Jej veličenstvo Príroda žije svojím vlastným životom, bez ohľadu na to, či je pandémia, alebo nie. Z jej krásy neubudlo ani v tomto zimnom období, v ktorom stále zápasíme s vírusom. Ju nezaujímá, kto je aktuálne pri moci, kto ovláda Slovenskú republiku, ani to, kto vládne na regionálnej úrovni v našom meste. Ona koronakrízu

nečítá, zato my áno, lebo sme ňou denno-denne konfrontovaní. Ako rodený Martinčan som hrdý na svoje mesto i celý Turiec a vážim si to, že môžem žiť v „Turčianskej záhradke“, ktorá je obklopená horami. To je veľká výhoda, skutočný bonus, lebo sú tu výborné možnosti na to, ako odbúrať stres, okysličiť mozog a zvýšiť pocit šťastia. Niekomu pomôže prechádzka na čerstvom vzduchu, iný rád upravuje hladinu endorfinov náročnejšou fyzickou aktivitou (napr. behom, turistikou a pod.), ďalší sa uspokojí len kochaním sa z tej nádhery.

Od 27. januára začali platiť prísnejšie nariadenia. Dokonca už aj do prírody sme mohli ísť len s papierom o tom, že sme absolvovali test a máme negatívny výsledok. Ako už aj predtým, znovu sa bolo treba „dobrovoľne“ prispôsobiť. A tak som sa prispôbil, lebo som nechcel stratiť svoje právo ísť tam, kam potrebujem. Zbalil som si do taštičky certifikát, obul som si bežky a vyrazil som do bielej stopy. Nebol to športový tréning, ale relax a psychické uvoľnenie. Perfektne som si dobil baterky. Medzi stromami som načerpal toľko energie, koľko sa len dalo.

Bol to úžasný zážitok. Príroda je skvelý podporný prostriedok na ubolenú dušu, vynikajúci regulátor nálady, v jej lone sa zabúda na starosti a trápenie z toho, čo sa deje. V tom momente som si naozaj nespomenul na aktuálnu situáciu, ktorá nám strpčuje život. Vtedy som absolútne vytesnil zo svojej parádne vyvetranej hlavy všetkých nositeľov myšlienky o jedinom správnom riešení. Nechcem sa nikoho dotknúť, ale možno by aj voleným zástupcom, či na celoštátnej alebo mestskej úrovni, pomohol pred prijímaním zásadných rozhodnutí pobyt v prírode.

Na pamiatku Júliusa Vanoviča

Peter Cabadaj

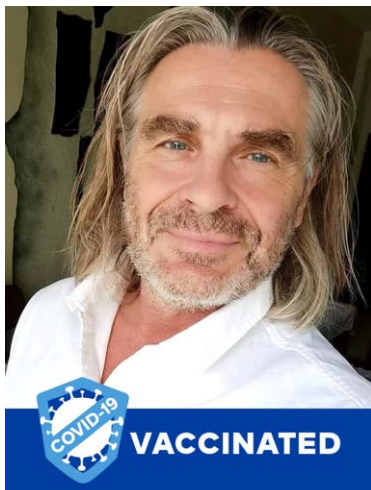
Život ma naučil, že tam, kde chýba širší pohľad a nadhľad, kde sú ľudia sústredení iba výlučne na seba, často prichádza k očierňovaniu nielen skutkov, ale tiež ich aktívov. Z kolektívnej nemohúcnosti priemeru sa rodí štýl neustáleho spochybňovania, osočovania a znevažovania. Krik obmedzeného ducha a mysle odkazuje: robíte to zle, nič za nič nestojí, je to o ničom, o všetkom už dávno rozhodli iní... A tak v nás bujnie a parazituje „trend“ bohorovnosti, frflania, kritizovania, samochvály, nadutého

vylučovania každého, kto myslí a koná inak, zjavného pohľadania kreativitou... Máme do činenia so štýlom systematickej negácie, zatracovania a sarkazmu ústiaceho do snahy eliminovať z vlastného okolia všetko, čo je autentické. Bohatá skúsenosť však jasne ukazuje, že v takýchto prípadoch negácia nezohráva rolu konštruktívnej kritiky, sarkazmus či jedovatá argumentácia ani omylom nie sú dôkazom fundovaného skeptického prejavu (názoru). Povedané inak - naznačený štýl je nad jednotlivcom, skrýva sa v kolektívnom vedomí, v letore osôb s nízkou dávkou prirodzenej inteligencie, nadhľadu i rozhľadu. „Duch provincie“, ako ktosi trefne uviedol

v jednej eseji, čerpá z lenivosti, pohodlnosti a nedostatku vedomostí. Tam, kde absentuje ústretovosť, intelektuálne úsilie, vytrvalý zájem o niečo nové a originálne, poznanie a zvedavosť, ostáva množstvo času na zvrhlé konšpirácie, kombinácie, špekulácie a lacné spochybňovanie zmysluplných aktivít. Stimulom k napísaniu predošlých riadkov bol Július Vanovič, ktorý cez uplynulé Vianoce odišiel na večnosť. Hrdý turčiansky lokálpatriot, plodný literárny vedec, historik, prozaik, majster polemickkej eseje, autor jedinečných štyroch kníh o starom Martine... Metropola Turca, respektíve celý náš čarovný región nemal a, žiaľ, už nikdy mať nebude erudovaného znalca a propagátora bohatej histórie, skvelého

obhajcu a briskného kritického mysliteľa takéhoto kalibru. Ako rozhladený Európan sa veľmi tešil, ba bol priam nadchnutý, že jeho Martin kandiduje na honosný titul Európske hlavné mesto kultúry 2026. Do posledných chvíľ nám odkazoval, aby sme pri svojom úsilí nebrali nijaké zretele na „vševvedkov od asociálnych smetí“. Nenechali sme sa znechutiť, projekt kandidatúry je na svete a bez ohľadu na fakt, ako nakoniec dopadneme (v čase písania tejto glosy ešte nebol známy konečný ortiel), mala vykonaná robota hlboký zmysel a význam. Obrovská vďaka, Julio, za všetko, čo si pre svoj milovaný Martin a Turiec napriek krutej nepriazni osudu urobil. Klobúk dolu!

„Záujem o očkovanie prevyšuje schopnosť štátu“

MESTSKÉ NOVINY sa na tému očkovania porozprávali s lekárom MUDr. Slavomírom Šuchom (na snímke), ktorý vlni prekonal ochorenie covid-19.

Bude na Slovensku úspešný vakcinačný program?

Na základe môjho záujmu a splnení kritérií som bol 11. januára (tri mesiace po prekonaní ochorenia) očkovaný prvou dávkou vakcíny firmy Pfizer/Moderna. Vakcinačná politika je v súčasnosti postavená na dobrovoľnosti a aktívnom prístupe obyvateľov, čo je veľmi správne. Každý človek sa môže samostatne rozhodnúť, či požiadá o vstup do vakcinačného programu. Zároveň je výborné, že je vakcína dostupná bezplatne. Dobrovoľnosť a bezplatnosť vakcinácie sú dvoma základnými piliermi, na ktorých stojí úspešnosť každého masívneho vakcinačného programu. Tým tretím pilierom je osveta – dostatočná a zrozumiteľná informovanosť o očakávaných a predpokladaných pozitívnych účinkoch na jednotlivca aj na celú spoločnosť, ale súčasne aj informovanosť o sprievodných príznakoch stimulácie imunitného systému organizmu, ktorá pre niekoho môže mať formu až neprijemných nežiaducich účinkov. Pri každej vakcíne (aj pri tejto) prebieha kontinuálny zber dát, preto aj informácie o všetkých neočakávaných udalostiach „adverse events“, ich charaktere, závažnosti a ich ukončení by mali byť verejne dostupné a odkomunikované oficiálnymi predstaviteľmi lekárskej vedeckej obce a štátnych autorít. Ak dokáže zdravotnícka verejnosť

„Dobrovoľnosť a bezplatnosť vakcinácie sú dvoma základnými piliermi, na ktorých stojí úspešnosť každého masívneho vakcinačného programu.“

a štát presvedčiť ľudí, že dostupné vakcíny – v súčasnosti vakcína od Pfizer/Moderna – má tieto vlastnosti, nemusíme sa báť o úspešnosť vakcinačného programu.

Na Slovensku sa vyskytol prípad, že po očkovaní zomrel jeden starší muž. Je očkovanie bezpečné?

Podanie každej očkovacej látky je aktívnym zásahom do organizmu a ten nereaguje u každého úplne rovnako. Preto je nutné pred podaním vakcíny naplniť niekoľko zdravotných podmienok. A lekár posúdi vhodnosť a bezpečnosť podania vakcíny konkrétnemu človeku. Posudzuje sa aktuálny stav zdravia, pridružené ochorenia a ich pokročilosť a prejavy, vek, pri ženách aj možné tehotenstvo. Skúmajú sa aj iné okolnosti, pri ktorých by inak bezpečná vakcína mohla mať závažný negatívny dopad na zdravie. Tým sa minimalizuje riziko poškodenia organizmu. Preto pred podaním vakcíny absolvujete lekársku kontrolu.

Ako prebieha očkovanie v Martine? Je o to záujem?

V Martine – tak ako na celom Slovensku, sa očkuje vo vakcinačnom centre (na Sklabinskej ul. 26) Univerzitetnej nemocnice Martin. Ako prvej skupine boli vakcíny podané zdravotníckym pracovníkom a pracovníkom mobilných ošetrovacích centier, ktorí o to požiadali prostredníctvom stránky: www.korona.gov.sk. V čase nášho rozhovoru sa možnosť požiadať o vakcínu rozšírila aj na starších občanov ako 75 rokov a rizikových pacientov, ktorí sú štatisticky významnejšie ohrození ťažším, až fatálnym priebehom ochorenia covid-19. Myslí si, že o očkovanie je záujem, ktorý prevyšuje schopnosť štátu zabezpečiť adekvátne množstvo vakcín. Preto sa vakcinácia organizuje

v kolách, podľa kategorizácie obyvateľov, podľa rizikovosti očakávaného priebehu ochorenia alebo miery vystavenia chorým s covid-19 a riziku nákazy. Aktuálne vieme, že sa posunul termín podania druhej dávky – keďže ide o dvojfázové očkovanie – o týždeň, teda na 28. deň po prvej podanej dávke, čo je ďalším dôkazom toho, že záujem prevyšuje očakávané predpoklady a možnosti.

Poskytujú vakcíny ochranu aj proti zmutovanej forme vírusu?

Na takto položenú otázku je oprávnený odpovedať virológ, ktorý má naštudované vlastnosti zmutovaných podkmeňov nového koronavírusu, alebo výrobca vakcíny. Ja odpoviem len všeobecne – každá vakcína aktivuje imunitný systém na viacerých úrovniach, niektoré z nich reagujú univerzálne na komponenty vakcín, ktoré sú spoločné všetkým vakcínám a ktoré sú súčasťou vakcín práve na zvýšenie všeobecnej imunitnej odpovede. Takže okrem mRNA sekvencií stimulujúcich veľmi špecificky organizmus na tvorbu protilátok priamo proti novému koronavírusu, vakcína zvyšuje imunitnú odpoveď aj nešpecificky, všeobecne. Je tiež takmer isté, že z technologického hľadiska výrobcovia vakcín sledujú novovznikajúce podtypy koronavírusu a v aktualizáciách budú vakcíny modifikovať tak, aby boli účinné aj proti „zmutovaným formám“ koronavírusu. Tento proces poznáme z pravidelne aktualizovaných vakcín proti chripke. Je možné a pravdepodobné, že rovnako ako pri chripke, budeme musieť v pravidelných (dlhších alebo kratších) intervaloch podstupovať opakované podávanie aktualizovaných vakcín.

Sú naozaj najúčinnnejšie tie vakcíny, ktoré sú dostupné na Slovensku, v porovnaní s konkurenciou?

Neviem posúdiť ani účinnosť vakcín, ktorá je u nás dostupná a ktorou sa očkuje. Nemôžete očakávať, že dokážem posúdiť účinok vakcíny, o ktorej som len čítal alebo počul. Registračné procesy v Európskej únii sú komplikované, zamerané hlavne na zachovanie bezpečnosti obyvateľov európskeho priestoru. Európska agentúra pre bezpečnosť liekov má veľmi prísne kritériá,

ktoré musí každý výrobca liekov/vakcín splniť. Predovšetkým sú to kritériá bezpečnosti a účinnosti. Tieto administratívne bariéry sa obvykle neoplatí podliezať ani obchádzať, aby na to ľudia nedoplatili práve nežiaducimi účinkami alebo neúčinnosťou vakcín/liekov. Vzhľadom na výnimočnosť situácie neprešla ani jedna z dostupných vakcín štandardným a kompletným procesom klinického skúšania a postklinického sledovania a zberu dát. Sme v pomerne veľkom riziku, napriek všetkým bezpečnostným opatreniam, ktoré sprevádzajú používanie vakcín. Centrálna organizovať masívne celospoločenské očkovanie vakcínami s rôznymi mechanizmami účinku, rôznym profilom vedľajších a sprievodných účinkov a rôznymi dávkovacím či podávacím režimami je nemožné, ak by sa použili rôzne typy vakcín naraz. Kým neprejde vakcinácia z núdzového do štandardného režimu a výrobcovia či dovozcovia rôznych vakcín nebudú schopní doložiť ich účinnosť a bezpečnosť podľa požiadaviek Európskej agentúry pre bezpečnosť liekov, dovtedy sme odkázaní na výnimky, na ktorých sa dohodnú administratívne authority zodpovedné za Európsku liekovú politiku.

„Výrobcovia vakcín sledujú novovznikajúce podtypy koronavírusu a v aktualizáciách budú vakcíny modifikovať tak, aby boli účinné aj proti zmutovaným formám koronavírusu.“

Ste za očkovacie preukazy?

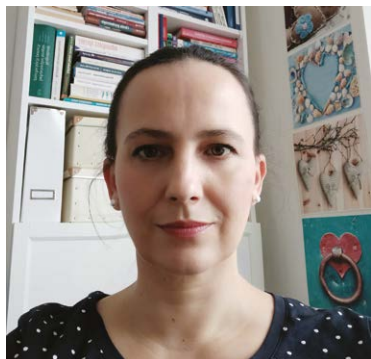
Očkovacie preukazy sú anachronizmus. Som za vedenie zdravotných záznamov v elektronickej forme, pri dodržiavaní kritérií GDPR a možnosti overiť si údaje v nich autorizovanými osobami, na ktorých sa centrálna dohodne európska legislatíva a následne ich odsúhlasí aj NR SR. Predstava nadľudí, mávajúcich na letisku pri kontrole nad hlavou očkovacím preukazom, je mi vrcholne odporná.

Autor: (P)ch

Prvým krokom k duševnej rovnováhe je pravidelnosť, vyrovnaný životný štýl a vzťahy

Všetci sa navzájom potrebujeme

Jeden bez druhého by sme neprežili

Slávka Jašková

Mgr. Slávka Jašková pracuje od roku 2000 ako klinická psychologička v Psychiatrickej liečebni v Sučanoch. Venuje sa predovšetkým ťažším duševným ochoreniam z okruhu psychóz, ich diagnostike a psychologickej liečbe.

Ako dlho sa venujete psychickému zdraviu a prečo ste sa rozhodli pre túto prácu?

- Narodila som sa aj vyrástla v Martine a po skončení VŠ som sa znovu do Martina vrátila. Ešte počas strednej školy som sa zamýšľala nad tým, prečo sa správame tak, ako sa správame, čo nás ľudí motivuje, v čom sme rovnakí a v čom odlišní a ako si vôbec dokážeme porozumieť. Počas štúdia psychológie na Trnavskej univerzite som sa začala viac zaujímať práve o klinickú psychológiu a, našťastie, po skončení VŠ som našla zamestnanie práve v tomto odbore.

Práca ma naplňuje, pomáha rozvíjať sa, rásť a hlavne scitlivovať vo vzťahu k druhým aj k sebe, hoci aj po 20 rokoch praxe mám stále veľa otázok a myslím, že to tak ostane asi do konca môjho života ☺.

Aký je stav psychického zdravia u nás podľa toho, čo môžete posúdiť zo svojej praxe? Vyvíja sa? K lepšiemu či naopak?

- Otázka duševného zdravia sa u nás aj vo svete stáva stále viac diskutovanou témou. Viaceré rozvinuté krajiny si už všimli, že duševnými poruchami trpí u nich viac ľudí ako napr. kardiovaskulárnymi. A je vyššia šanca, že sa u človeka aspoň raz za život rozvinie duševné ochorenie,

než že dostane rakovinu. Podobne je to aj na Slovensku. Podrobne sa duševným zdravím z ekonomického hľadiska na Slovensku zaoberá diskusná štúdia Útvaru hodnoty za peniaze (*Duševné zdravie a verejné financie, autorka Lucia Grajcarová, máj 2020*). V tejto štúdii je napr. štatistika, podľa ktorej v roku 2017 trpel každý deviaty obyvateľ Slovenska jednou alebo viacerými duševnými poruchami, najmä úzkostnými poruchami; pričom tieto údaje sú pravdepodobne podhodnotené. Ďalšia štatistika hovorí o tom, že duševné poruchy sú tretím najčastejším dôvodom priznania dôchodku po muskuloskeletálnych a onkologických ochoreniach. Čo sa týka mojej osobnej skúsenosti, v oblasti starostlivosti o duševné zdravie pracujem už vyše 20 rokov a za ten čas vidím, že duševné ochorenia sú skôr na vzostupe ako na ústupe; a to aj napriek výrazným pokrokom v oblasti psychofarmakológie.

Odpoveď na otázku, prečo je to tak, je pomerne komplexná a vyplýva aj z faktu, že duševné ochorenia nie sú v drvivej väčšine prípadov priamo geneticky dané. Na ich rozvoji sa do veľkej miery podieľajú aj faktory prostredia. Mám tým na mysli prostredie počas celého vývinu človeka od vnútromaternicového vývinu, cez rané detstvo, dospievanie, dospelosť až po starobu. Možno to znie trochu pesimisticky, ale chcem zdôrazniť, že duševné ochorenie sa môže týkať každého z nás a môže nás postihnúť v akomkoľvek veku. Otázkou stále ostáva, ako môžeme budovať duševné zdravie a osobnú spokojnosť aj napriek nepriaznivým faktorom prostredia. V tejto súvislosti by som chcela dať do pozornosti koncept reziliencie. Ide o psychickú nezdolnosť, odolnosť, húževnatosť, vďaka ktorej si ľudia dokážu udržať duševné zdravie aj napriek nepriaznivým okolnostiam.

Aká je, podľa vášho názoru, infraštruktúra pre psychické zdravie u nás (poradne a ambulancie, školská psychológia, klinika v UNM, liečebňa...)?

- Vo vyššie spomínanej štúdii sa uvádza, že mnoho ľudí s duševnými problémami na Slovensku navštívi odborníkov neskoro, alebo vôbec nenavštívi. V prvotnom epidemiologickom výskume duševných ochorení na Slovensku sa uvádza, že až 67% ľudí s príznakmi depresie a 80% závislých od alkoholu sa nelieči. Pri úzkostných poruchách dosahuje počet neliečených ľudí až 84%. Príčina toho stavu je jednak v stálej vysokej miere stigmatizácie spojenej s návštevou odborníka na duševné zdravie, ale aj v nedostatočnej sieti (infraštruktúre) pre podporu psychického zdravia na Slovensku. Nemám presné informácie, koľko odborníkov sa venuje podpore duševného zdravia konkrétne v Martine. Ale v praxi sa stretávam s ľuďmi, ktorí majú často problém sa v rozumnom čase dostať k odborníkovi. Opakovane sa stretávam s ľuďmi, ktorým ich všeobecný lekár odporučil návštevu psychológa alebo psychiatra, ale čakacie doby na prvovýšetrenie alebo prvé stretnutie sú niekedy až 4 mesiace. Tiež vplyvom obáv zo stigmatizácie ľudia radšej svojmu všeobecnému lekárovi ani nepovedia, že by potrebovali nejakú formu podpory duševného zdravia, a radšej sa zveria kamarátom alebo rodine, alebo trpia so svojimi trápeniami bez pomoci. Iní môžu v snahe zabrániť úzkosti siahať po alkohole, alebo iných návykových látkach. Existuje aj skupina ľudí s úzkostnými poruchami (hlavne panické poruchy), ktorá vyhladáva somatických lekárov v domnení, že ich telesné príznaky vyplývajú z telesného ochorenia a po istý čas, niektorí dlhšie, iní kratšie, sa u somatických lekárov aj liečia. Celkovo mi v slovenskom zdravotníctve chýba holistickejší (celostnejší) pohľad na človeka.

Ako a prečo pôsobí na psychické zdravie ľudí pandémia? Čo ľudia robia pre svoje psychické zdravie dobre a čo naopak, čím si škodia?

- To, čo teraz zažívame v súvislosti s pandemiou, je niečo, na čo sme neboli pripravení, čo sme nečakali. Pandémia zasiahla všetky oblasti

našho života a tento „provizórny“ stav núti mnohých siahať až na dno svojich psychických síl. Keď hovorím o provizórnom stave, práve neistota je to, čo ľuďom na pandémii najviac deprimuje. Potreba bezpečia a istoty je totiž hneď po základných fyziologických potrebách najdôležitejšou ľudskou potrebou a jej nuspokojenie vedie k vysokej miere duševnej nepohody a stresu.

Aj keď sa nedokážeme stresu úplne vyhnúť, môžeme sa snažiť zvládať ho. Keď totiž dĺžka alebo intenzita stresu presiahne nami zvládateľnú úroveň, je vysoko pravdepodobné, že sa to prejaví na našom psychickom alebo fyzickom zdraví.

Čo teda robiť, aby sme zvládali túto záťaž? Prvým krokom k návratu do stavu duševnej rovnováhy je pravidelnosť a vyrovnaný životný štýl. Jednoducho: mať nastavený rámcový časový harmonogram. V noci spať, cez deň bdieť. Pravidelne a zdravo sa stravovať. Obmedzovať konzum alkoholu alebo iných psychoaktívnych látok. Stríadať oddych s činnosťou. Ak pracujem duševne, oddychujem fyzicky aktívne a naopak.

Dôležitá je tiež schopnosť stíšiť sa, zamyslieť sa nad svojimi hodnotami a svojím prístupom k životu. Vedieť sa úprimne a citlivo pozrieť sám na seba, uvedomiť si veci, na ktoré som hrdá, aj veci, ktoré ňuťujem a možno by som spravila inak. Stanovovať si krátkodobé, dosiahnuteľné ciele. A v neposlednom rade budovať zmysluplné a naplňujúce vzťahy. Z mojej skúsenosti sú totiž práve vzťahy tým, čo nám pomáha prekonávať aj tie najťažšie životné obdobia. A ešte jedna vec mne pomáha prekonávať ťažké chvíle, a to, keď si uvedomujem skutočnosť, za ktoré môžem byť vďačná.

Pri prvej vlne pandémie ma dost oslovila ľudská spolupatričnosť a vzájomná ohľaduplnosť. Mala som dojem, že ľudia sú k sebe milší, želajú si viac zdravia, sú navzájom viac všímvaví. Žiaľ, mám pocit, že práve ohľaduplnosť a spolupatričnosť sa spomedzi nás stále viac a viac vytráca. A myslím si, že to je to, čo všetci robíme nesprávne. My, ľudia, sme totiž spoločnosť a aj keď si to úplne nevedomujeme, jeden bez druhého by sme neprežili. Všetcí sa navzájom potrebujeme.

Dokončenie na str. 10 ➡

Keď ženám svitalo na lepšie časy

Terézia Vansová (zľava) s Elenou Maróthy-Šoltésou. Foto: Otto Lechnitzky, Banská Bystrica

Moderná slovenská spoločnosť je už nepredstaviteľná bez aktívnej a širokej účasti žien vo všetkých sférach. Napriek tomu nemožno povedať, že v tomto smere nemá žiadne problémy.

A predsa je dnešné postavenie žien priepastne lepšie, než bolo ešte začiatkom minulého storočia, o 19. storočí ani nehovoriac.

V histórii Slovenska nájdeme mnoho príkladov žien – osobností, ktoré venovali mimoriadne veľa úsilia na tomto poli. O šiestich nich je aktuálna výstava v Literárnom múzeu Slovenskej národnej knižnice v Martine.

Elena Maróthy Šoltésová (1855 – 1939) – Mimoriadne veľa úsilia venovala povzneseniu žien. Po presídlení do Martina sa stala aktívnou a najvýznamnejšou členkou, podpredsedníčkou (1883) a neskôr predsedníčkou (1894-1927) Živeny, ktorá bola po zaniknutí Matice slovenskej jediným celonárodným kultúrnym spolkom. Spolu s T. Vansovou stála pri zrode časopisov Dennica (redigovala T. Vansová),

Živena a Letopisy Živeny (od 1910, redigoval S. Hurban-Vajanský).

Po celom Slovensku začali vznikať pobočky Živeny a z ich iniciatívy školy a vzdelávacie kurzy pre dievčatá a ženy. Rovnako vo svojich článkoch bojovala za zošľachtene vzťahy medzi ľuďmi, proti zastaralým názorom o menejcennosti ženy, proti jej podceňovaniu.

Jej aktivity mali medzinárodný kontext a v roku 1930 vyšiel portrét E. M. Šoltésovej v knihe E. Kernovej: Vedúce ženy Európy. Kniha predstavovala 25 Európaniek, ktoré sa venovali problémom žien.

Jej celoživotné dielo chcela oceniť Slovenská univerzita v Bratislave udelením čestného doktorátu. Elena M. Šoltésová však ponuku neprijala, že si ho nezaslúži.

Príbehom *Sirota Podhradských* sa **Terézia Vansová** (1857 – 1942) stala v roku 1889 prvou Slovenkou, ktorej vyšiel román. Vo svojich dielach farbisto opisuje vtedajšiu spoločnosť – častokrát s nádychom „pikošiek“, aby zaujala. Ale popisuje aj módu, bývanie, bežný život. Všestranná autorka založila prvý ženský časopis Dennica, ktorý mal v čase rozkvetu až niekoľko tisíc predplatiteľov. Dokonca vďaka Vansovej kontaktom s holandskou novinárkou A. H. Jakobsenovou sa časopis v r. 1899 dostal na svetovú výstavu ženského hnutia.

Zbierkou básní *Z vesny života* (1895) sa **Ludmila Podjavorinská (Riznerová)** (1872 – 1951) stala prvou ženou – poetkou, ktorá vydala svoje básne knižne. „*Hoci jej život plynul pokojne, jej vmútorný život bol mnohorozmerný a zložitý. Premietol sa doň životný údel nevydatej ženy*

i samotné osobnostné a umelecké dozrievanie“, hovorí kurátorka výstavy v LM SNK J. Kováčová.

Božena Slančíková Timrava (1867 – 1951) – Istému redaktorovi raz povedala, že ju neovplyvnil žiadny spisovateľ – rada ich čítala všetkých, ale ona chcela písať inak ako oni. Čo najvernejšie sa teda snaží vykresliť svojich hrdinov, bežné situácie, život a stáva sa hlavnou predstaviteľkou kritického realizmu. Svoj život prežila slobodná, v okolí bola známou pekárkou a krajčírkou.

Obhajkyňa emancipačných snáh žien, spisovateľka a osvetovo činná **Hana Gregorová** (1885 – 1958), bola v mladosti ochotníčkou herečkou v Martine. A to úplne stačilo na to, aby z nej nebola žienka domáca. Aj keď jej matka hľadala manžela, neskrotná tmavovláska jej miesto varenia a šitia stále utekala ku knihám. Nakoniec si našla spriaznenú dušu sama – už vtedy váženého spisovateľa Jozefa Gregora Tajovského. Medzi bojovníčky za emancipáciu slovenských žien sa však oficiálne zaradila až v roku 1912 prednáškou o ženách na večierku Živeny a zbierkou *Ženy*. Zosypala sa na ňu doslova spfška urážok a osočovania a to nielen od mužov, ale aj žien – najmä matiek – ktorým „balamutila“ mladé dcéry.

Ludmila Groeblová (1884 – 1968), dcéra holičského učiteľa Pavla Groebľa je dnes priemerne vzdelanému Slovákovu neznáma autorka. „*A pritom táto absolventka českých škôl, Karlovej univerzity a absolventka študijného pobytu na univerzite v Grenobli, patrila k najvzdelanejším a najrozhladenejším Slovenkám svojej doby*“, vysvetľuje kurátorka výstavy J. Kováčová. Nielen vzdelá-

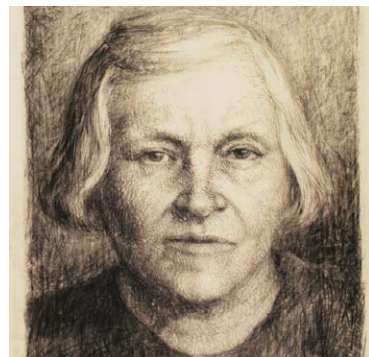

Hana Gregorová

na, ale aj krásna študentka germanistiky a bohemistiky v Prahe sa stala múzou študenta chémie a básnika Jána Bottu (neskôr známeho ako Ivan Krasko). Radíme ju k autorom slovenskej moderny. Keďže s historikom V. Chaloupeckým si boli rovnocennými partnermi, ich manželstvo sa vymykalo dobovým konvenciám.

Životy šiestich žien, ktoré poznáme ako spisovateľky, približuje od konca novembra 2020 výstava **Premeny múzy alebo Ženy nového veku** v Literárnom múzeu SNK. Nestali sa, ako bývalo vtedy zvykom, len inšpiráciou muža, ale samy tvorili umenie. Svojimi aktivitami búrali rodové stereotypy a predsudky. Vďaka nim svitlo ženám v Československu na lepšie časy. Výstava mala pôvodne trvať do 15. mája 2021.

Spracoval: Michal Beňadik, Foto: Literárny archív SNK

E. Bellušová: B. Slančíková Timrava, 1957

Ludmila Podjavorinská

Ludmila Groeblová

Všetci sa navzájom potrebujeme

→ Dokončenie zo str. 9

Aké sú vaše odporúčania pre posilnenie prevencie psychického ochorenia?

- Svoje vlastné duševné zdravie môžeme upevňovať snahou o vyváženosť a pravidelnosť v našich životoch, spolu so snahou o sebaopoznanie, a záujmom o druhých. No môžeme preventívne konať nielen voči vzniku duševného ochorenia u nás samých, ale aj u našich blízkych. Hlavne rodičia

môžu vo vzťahu k svojim deťom pôsobiť tak, aby posilňovali ich duševné zdravie. Ako hovorí teória vzťahovej väzby, stačí byť dostatočne citlivým, predvídateľným a rešpektujúcim rodičom, ktorý, keď je to potrebné, prevezme vedenie, a keď je to možné, nasleduje potreby dieťaťa.

A ešte jedna vec mi napadá - často stačí len základná slušnosť a ostatní sa pri nás hneď cítia lepšie ☺.

Autor: Michal Beňadik

Za Júliusom Vanovičom

Bardi sa dlho rodia a náhle odchádzajú... Koncom roka 2020 sme sa navždy rozlúčili s 85-ročným Júliusom Vanovičom. Bol literárny vedec, esejista, prozaik a redaktor, nekompromisný bojovník za pravdu, právo a spravodlivosť, národovec, roduverný luterán, človek tvorivého jasnozrivého ducha a invencie. Osamelý disident.

Ako dieťa „triedneho nepriateľa“ zažil ústrky, no napriek tomu sa cez kráče spoločenských zmien prepracoval od vyhodneného gymnazistu cez korektora, knihovníka-skladníka a bibliografa až do SAV a potom znova od korektora až do SAV. Autor (o.i.) viacerých jedinečných monografií a Antidialógov, šéfredaktor obnovenej

Tvorby a pre nás aj štyroch kníh o starom Martine, napísaných jeho nezameniteľným štýlom. Využívajúc názov jednej z jeho kníh (Nad textom a časom), možno uzavrieť s tým, že Július Vanovič vedel byť „v“ i „nad“ Martinom. Preto hodno jeho odchod zaznamenať. V roku 2010 bol za celoživotné dielo ocenený Cenou mesta Martin. (Ako spomienku publikujeme časť jeho knižne nepublikovanej eseje.)

Starý Martin pred komunizmom

Ten starý Martin pred komunizmom a dediny okolo neho sa vzájomne prerastali: mesto bolo obkolesené, a tak aj ovplyvňované dedinami, a naopak: Bystrička, Príbovce, Tomčany, Dražkovce a iné boli – ako vravia etnografi – priam modelovými „dedinami pri meste“.

Mesto? Sídlili v ňom celoslovenské kultúrne ústavy aj školy – a pritom bolo poprasterané dedinskou a dedinami. Nielen remeselníkmi a obchodníkmi – viacerí jeho mešťania, a nielen v Jahodníkoch, mali pôdu a hory, niektorí hodne, ba viac ako dosť. Aj keď na nej všetci nerobili – martinskí Vanovičovci, Jesenskovi alebo Zathureckovci napríklad – dávali ich v okolitých dedinách svojim príbuzným a známym do árendy: aj takto sa vzťahy mesta a dedín utužovali, zintímňovali.

A inteligencia v meste? Tí vzdelanci s významom celoslovenským boli v ňom azda trochu aj osamelí a stratení, aspoň pokiaľ sa nestýkali medzi sebou. Tá dedinskosť, čo ich obklopovala, ich trochu aj premáhala a poznamenala: viacerí na dvoroch rodinných domov aj činžiakov chovali sliepky, zajace a tak – bolo to skrátka iné ako v Bratislave, podľa mňa však zdravé a pozitívne. Intelektuál nestrácal styk so životom, s prírodou a národom, ktorý bol – a doteraz vari je – ešte stále dedinský či vidiecky. To preto martinský vzdelanec asi lepšie rozumel národu či tzv. ľudu a jeho géniu ako ten bratislavský – pekne sa to ukázalo v Slovenskom národnom povstaní – lebo žil tak trochu aj životom a spôsobom jeho. Aj preto sa Turčianskemu Svätému Martinu nemohlo pripísať to, čo Bratislave: že sa stala mestom, ktoré – bežní ľudia aj vzdelanci v ňom – stratilo kontinuitu so zemou, realitou a stavom

so skutočnými problémami krajiny. Pre mňa – nech sa na tom smeje, kto chce a koľko chce – je ideálom slovenského vzdelanca alebo spisovateľa zeman Samuel Ivanka z Dražkoviec, rektor necpalskej školy z druhej polovice 18. a prvej polovice 19.

storočia. Gazdoval na rodnom majetku v Dražkoviaciach, choval včely, piloval stromy – a spisoval, študoval. To je ono. A nie je to ďaleké od ideálu či typu amerického spisovateľa: povedzme Hemingwaya, Steinbecka, Faulknera, ba ani od takého Ivana Kadlečika v Pukanci. Najprv sa plniť či objesť, ba dokrvaviť životom – až potom písať, o to ide! Bratislavská kultúra – v príkrom opaku od tej starej martinskej – je značne skleníková, umelá, ľudia sa tam varia vo vlastnej šťave: aj preto v nej rastie toľko nepôvodných, neduživých rastlín.

Nezabudnime, že v prostredí a ovzduší „dedinského“ Martina namaľoval Martin Benka a Ľudovít Fulla svoje najlepšie plátna, že tu istý čas tvoril M. Bazovský, že krátko, ale iskrivo tu pôsobil martinský rodák Janko Novák a celoživotne filozof a maliar, druhý martinský rodák, Milan Th. Mitrovský. A že tu – s výnimkou väzenia – mieni celý život v tvorení prežiť a premeditovať kresťanský spiritualista, s koreňmi z blízkeho Záboria, akademický maliar Ladislav Záborský.

Ešte aj Neturčan a maliar Dlugolinský, nezaraďovaný medzi menovaných, maľoval – aspoň pre mňa – milé žánrové obrázky z turčianskych poľných zákutí a robôt okolo polí. Keď sme raz po vojne boli na hostíne v Jasene a prišiel k rodine aj on, zavolať ma, aby som s ním išiel „hore“ – čiže nad Horné Jaseno, hore ku Hradištiu. Tam zostal, na dlhšie zmĺkol, díval sa, díval v nádhernom čistom jesennom povetrí na Jasenskú

dolinu, na Lysec a listnaté hory i doliny okolo neho, zafarbené v októbri, akoby ich sám Pán Boh vymaľoval. Akože ich aj. Ani nechcel ísť ďalej: „Videl som, čo som chcel“, povedal, a zišli sme dolu. – Ktože si na tohto turčianskeho maliara okrem rodiny a zopár vlastníkov jeho obrazov v dnešnom Martine spomenie? Je to náhoda, že práve po príchode do Martina napísal J. C. Hronský – okrem Andrea Búra Majstra – svoje najväčšie diela? Román Jozef Mak, Chlieb, Pisára Gráča, ba i Na bukovom dvore, nedocenený, ale psychologicky a eticky veľký, hoci rozsahom menší román. Okrem premnohých veľdielok pre deti, pravdaže.

A Ľudo Mistrík-Ondrejov? V Martine napísal, aj mu tu vyšli, jeho najlepšie veci: Zbojnícka mladosť, Jerguš Lapin, i tie pre deti: Africký zápisník, Horami Sumatry. Viete, kde tie dva posledné písal tento veľký martinský „cestovateľ“? Vyvalený v tráve, za Štefánikovým ústavom! Ale kto z mladých čitateľov to vtedy v jeho sugestívnych textoch vybadal? Bez mučenia priznávam, že ani ja. Intuíciu a fantáziu mal tento naturalista neuveriteľnú. A viete, prečo sú v Jergušovi Lapinovi kapitoly také krátke – a baladické? Anton Banik prezradil, že: na bohatierskeho Ľuda Ondrejova prišla akási ľahavá chrípka. A čímže sa taký Podpoľanec aj pod Fatrami lieči? Pálenkou! Lenže nemal na ňu! A tak mu dobrák docent Banik nosil každý deň ťapku rumu: pod podmienkou, že po nej, či počas nej, alebo „pod jej vplyvom“ bude v Jergušovi Lapinovi pokračovať. Takže Ľudo Ondrejov písal – kým mu fláštička trvala a účinkovala. Písal, lebo si chcel vypiť aj na druhý deň. Keď inšpirácia zhasínala a vzdmutá vlna splasla, načaté dáko

usekol, baladicky-zámlkovo ukončil. Je náhoda, že aj Barč-Ivan práve v Martine dozrel a vzopál sa k svojim dramatickým a novelistickým vrcholom: k Matke, Neznámemu, Dvom, Veži a Úsmevu bolesti?

A možno by sa bol inak vyvíjal i Ján Smrek, Štefan Letz, Emil Boleslav Lukáč, Tido J. Gašpar, Pavol Bunčák, Peter Karvaš, alebo i Dominik Tataraka, keby boli zostali v Martine – čím isteže nechceme povedať, že sa tam, kde boli, vyvíjali zle alebo proti sebe. Ale Zora Jesenská: tá azda len v tichom martinskom zákutí mohla toho toľko naprekladať. A ako jej pomáhal tá „turčiančina“, ako ňou „onačila“, ako ju tam cítite s ňou žičlivú, štedro obdarujúcu bohyňu!

Turčiansky Svätý Martin bol na najlepšej ceste vypestovať a skultivovať originálny, navýsosť pozitívny typ slovenského vzdelanca – nielen vďaka svojej tradícii, ale i okoliu, čiže dedinám, čo ho obklopovali a sa s ním stýkali. A v takomto „dedinskom obkolesení“ žili a tvorili aj doslovni Európania: po Kuzmánym a Vajanskom Štefan Krčméry, Milan Thomka Mitrovský, Július Barč-Ivan, Alexander Hirmer, Anton A. Baník. Čistá, zemitá slovenčina zókol-vókol, ľudské typy staré, priam slovensky archetypové, aj vo svojej nevelkej hmotnej majetnosti, ba možno navzdory nej, duchovne urodzené. A zdravý mravný, vlastenecký aj občiansky zmysel, nerozkolísané hľadisko, cez ktoré sa posudzovali skutky ľudí i deje sveta. Ale to všetko si človek objavil, či uvedomil, až keď dlhší čas pobudol inde. Existuje totiž aj domáca, či doslovne podtatranská cudzina: ľudia vykorenení, sami sebe i vlastným predkom odcudzení, ba aj Slovensku.

(Krátené – bk)

Dva roky projektu: Centrum pre flexi starostlivosť o deti v predškolskom veku – škôlka AKO U MAMY S dôverou v svoje schopnosti a svet

V decembri 2020 sa formálne skončil projekt Centrum pre flexi starostlivosť o deti v predškolskom veku – škôlka AKO U MAMY v Martine. Vďaka grantu z EÚ a Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny sa tak za dva roky rozbehla v Martine unikátna malá rodinná škôlka, ktorá skoro 60 rodičom vyriešila – pri nedostatku miest v MŠ a ich preplnenosti – problém s umiestnením dieťaťa a so zladením rodičovstva a práce. Krásna, zrekonštruovaná vilka pri bývalom GR ZŤS sa stala dejiskom malého experimentu. Aké výsledky priniesol, to je podstata tejto bilancie.

PhDr. Ľubica Beňadiková, psychológ, odborný garant projektu:
Myslím, že môžeme mať dobrý pocit zo štartu Škôlky AKO U MAMY. Podarilo sa nám vytvoriť dobrý základ pre kvalitné rozvíjanie schopností a osobností našich detí, a to je domáce prostredie, pokoj pre objavovanie sveta a láskavý a prijímajúci personál. To je to najdôležitejšie, čo dieťa vo veku 3 – 6 rokov potrebuje, aby rástlo s dôverou v svoje schopnosti a svet.

Tiež sme hrdí na vytvorenie procesu adaptácie. Dobrou adaptáciou podporujeme dôveru dieťaťa v seba a širšie sociálne prostredie, ako prevenciu voči problémom s prispôbením, zvládaním zmien v živote, prípadne prítomnosti strachov, či úzkostlivosti v neskoršom veku...

Hľadáme cesty, ako byť otvorenou škôlkou aj pre deti so špeciálnymi potrebami, pomáhať im podľa ich potrieb a ich tempa rastu a tiež s cieľom vytvoriť pre všetky deti rôznorodý svet, do akého pomaly vstupujú...

Centrum – škôlka AKO U MAMY očami rodičov

- 1) Prečo ste sa rozhodli dať svoje dieťa do škôlky AKO U MAMY?
- 2) Aké prednosti tohto zariadenia by ste vyzdvihli?
- 3) Ako vnímate personál a jeho prístup?
- 4) Ako prijalo vaše dieťa škôlku, aké boli jeho odozvy na činnosti v nej?
- 5) Aký vývoj vášho dieťaťa a ste postrehli počas dochádzky do tejto škôlky?

Mgr. Veronika Holubeková, PhD.:

- 1) Moja dcéra nastúpila do škôlky AKO U MAMY pred dvoma rokmi. Predtým chodila do jasličiek AKO U MAMY a prestup do tejto škôlky bol pre nás najvhodnejšou alternatívou, lebo bola v známom prostredí.
- 2) Výhodu tejto škôlky vidím v menšom kolektíve. Určitú dobu chodil do škôlky aj chlapec s intelektovým znevýhodnením, vďaka čomu dcéra začala vnímať, že všetky deti majú byť začlenené do kolektívu.
- 3) Pani učiteľky majú veľmi dobrý prístup k deťom; vedia, ako ich motivovať a ako s nimi pracovať. Majú dlhoročné skúsenosti a vždy upozornia, v čom dieťa vyniká, ale aj čomu je potrebné sa viac venovať.
- 4) Dcéra bola v prvom rade šťastná, že z jasličiek „postúpi“ hore na poschodie medzi veľkých škôlkarov. Vždy sa teší na kamarátov a aktivity, vrátane rozčvičky, rada opakuje básničky a pesničky. Tiež veľmi výrazne vníma výzdobu pri vchode ako aj vnútorných priestorov. Vďaka vystaveniu ich diel sa vždy pochváli, ktorý obrázok/dielko vytvorila ona. Veľmi si chváli prechádzky vonku, návštevy knižnice, hravú angličtinu, tešila sa na besiedky.

5) Dcéra v piatich rokoch ovláda už niektoré úlohy a zručnosti, potrebné pri nástupe do školy. Pozorujeme u nej lepšiu schopnosť sústrediť sa, ale aj snahu si po sebe rozhádzané hračky upratať. A hoci to je možno zvláštne, zlepšila sa aj v papaní, vraj jej medzi deťmi viac chutí 😊.

Bc. Timea Sittová:

- 1) Keď mal môj synček Nikola ešte ani nie 2 roky, začala som sa zaoberať myšlienkou zmeny prostredia pre ďalší a čo možno najlepší rozvoj jeho osobnosti. Postupom času, ako som spoznávala svoje dieťa a jeho potreby, som dospela k názoru, že potrebuje spoznávať aj iné prostredie, s inými ľuďmi, ako je to domáce. Nikola bol citovo na mňa veľmi naviazaný a horšie znášal zmeny, musela byť veľmi opatrná. Moja známa mi poradila flexi zariadenie DJ/MŠ AKO U MAMY. Na základe kladných referencií som po veľmi príjemnom stretnutí s majiteľmi zariadenia som vedela, že to bude pre Nikolu tá najlepšia voľba. Môj synček začal zariadenie navštevovať, keď mal viac ako dva roky, a navštevuje ho dodnes, t.j. viac ako 2 roky. Aj dnes s istotou môžem povedať, že som sa rozhodla správne.
- 2) **Adaptačný proces** - Ide o pomerne stresujúci moment, či už pre dieťa alebo matku. V zariadení AKO U MAMY, musím povedať, bola prvotná adaptácia zvládnutá profesionálne, za čo ja som nesmierne vďačná. **Individuálny prístup** - v prípade, že treba konzultovať rôzne záležitosti, personál ako aj majitelia zariadenia sú vždy veľmi ochotní, ústretoví. Nesmierne si vážim a oceňujem, že prijímajú do zariadenia aj deti, ktoré potrebujú špeciálnu opateru. Myslím tým Peťka (dawník). Podľa mňa je veľmi dôležité ukázať deťom, že ku všetkým sa treba správať s rovnakým rešpektom.
- 3) **Personál** je na profesionálnej úrovni. Osobne by som vyzdvihla pani Bandikovú a pani Hargašovú. K deťom sa správajú veľmi pekne a prístupujú k nim individuálne.
- 4) **Prostredie zariadenia** - veľmi príjemné. Ako je už z názvu evidentné, atmosféra v zariadení je domáceho/rodinného charakteru. Je viditeľné, že pani učiteľky sa ich

Špeciálne cvičenia detí

snažia viesť tým správnym smerom. Čo sa týka zážitkov, tým najlepším pre Nikolu bola Halloween party a príprava na vianočné besiedky.

5) Asi najväčším pokrokom bolo vybudovanie si dôvery k cudziemu okruhu ľudí a budovanie si vlastnej pozície v kolektíve. Postupom času a za asistencie dobrých pani učiteliek dokáže s väčšou ľahkosťou prijímať životné zmeny a ľudí okolo seba. Samozrejme musím vyzdvihnúť aj samostatnosť, zodpovednosť voči druhým a chuť viac kresliť 😊.

MUDr. Alica Benčová, PhD.:

- 1) Naše dieťa je v Centre - škôlke AKO U MAMY 5. mesiac a rozhodli sme sa ho umiestniť tam pre vysoko individuálny prístup v spolupráci so psychológom pri riešení problematickej adaptácie dieťaťa. Ďalším dôvodom bolo fungovanie zariadenia spolu s jasťami, kde bola možnosť umiestniť mladšie dieťa s perspektívou pokračovať neskôr v Centre, čo pre dieťa predstavuje výrazný benefit - nie je potrebné meniť prostredie, kolektív detí a pedagógov, ev. len čiastočne. Veľkým pozitívom je i malý kolektív detí z hľadiska možnosti pedagógov sa deťom venovať a aj z hľadiska výrazne nižšej chorobnosti detí.
- 4) Prijatie do škôlky bolo veľmi ústretové, priateľské, nakoľko sme mali problém s adaptáciou, boli využité všetky možnosti na hladký priebeh celého procesu. Proces bol postupný, po malých krôčikoch; prístup personálu bol milý, ústretový, trpezlivý a profesionálny. Dieťa napreduje, rozpráva o činnostiach v škôlke. Najvýraznejším zážitkom bol kameval-Halloween a stavanie snehuliakov.
- 5) Dieťa je odvážnejšie, viac komunikuje s inými deťmi napr. na ihrisku, samo sa hrá - pričom predtým stále vyžadovalo prítomnosť rodiča, reci-

Oblíbená návšteva knižnice

tuje básničky, začalo vymal'ovávať obrázky, pričom predtým nechcelo vôbec kresliť.

Alexandra Skokanová:

Milanko začal chodiť najprv do jasličiek AKO U MAMY od cca 2,5 roka a už je v Centre – škôlke AKO U MAMY skoro 2,5roka. Ja som veľmi spokojná. Zariadenie som si vybrala kvôli polohe a aj preto že v zariadení je j pomoc psychologičky pani L. Beňadikovej. Prednosti tohto zariadenia sú podľa mňa malý kolektív, ďalej sa mi páči, že je to v rodinnom dome so záhradou, a ďalej prítomnosť psychológa. Aj pani učiteľky sú veľmi milé láskavé. Aj keď začiatky boli ťažšie, preko-

Letná „párty“ na dvore škôlky

nali sme to. Dnes sa náš Milanko aj viac s druhými deťmi hrá a aj sa veľa od nich naučí. Je teraz oveľa aktívnejší, viac si kreslí, číta, pozerá knižky, recituje, spieva si.

Monika Pikošová:

1) Náš synček Ninko navštevuje flexi Centrum Ako u mamy od júna 2020.
2) Predtým Ninko pár týždňov navštevoval Jasle Ako u mamy a veľmi sa mu tam páčilo. Zo začiatku sme uvítali možnosť postupnej adaptácie, keď sme mohli byť s ním v triede, aby si zvykol. Veľmi nám v tom pomáhali pani učiteľky svojím láskavým a profesionálnym prístupom. Pri výbere tohto zariadenia zohrala veľkú úlohu práve táto skúsenosť. Oproti iným zariadeniam má tu výhodu, že sa tu všetky detičky poznajú a poznajú aj pani učiteľky, takže prechod z jasličiek do škôlky je menej stresujúci.
3) Personál je z môjho pohľadu k deťom úžasný, láskavý, rešpektujúci ich osobnosti. Náš synček nie je typ dieťaťa, ktoré by sa od začiatku tešilo do škôlky. Do jasličiek chodil iba na pol dňa, ale v škôlke už musel ostať celý deň a na to si musel postupne zvyknúť. Ale v tom mu veľmi po-

Karneval je vždy zábava

mohli práve pani učiteľky a kamaráti, ktorých spoznal v škôlke. Našiel si svojho najlepšieho kamoša Nikiho a na toho sa vždy ráno pri príchode do škôlky teší.

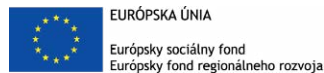
Čo ďalej?

Manažér projektu Michal Beňadik: - Škôlka funguje ďalej aj po skončení projektu. Výsledky dvojročnej práce sú pre nás zadosťučinením, všetky starosti s adaptáciou, rozbehom stáli za to –

za tú spokojnosť detí i rodičov a za ich dôveru. Máme veľa námetov na rozvoj škôlky a postupne ich budeme realizovať.

Autor, foto: Tomáš Lehotský

Tento projekt sa realizoval vďaka podpore Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje, www.esf.gov.sk, www.ia.gov.sk

Aj TV?

NET aj TV, moja :)

gaya

www.gaya.sk

Pavel Slouka dúfa, že vírus olympiádu v Tokiu neohrozí

Pavel Slouka na slávnosti Športovec Martina za rok 2019, kde prevzal 1. cenu za Gabrielu Gajanovú, ktorá mimochodom vyhrala túto anketu mesta Martin aj za rok 2018. Foto: chir

MESTSKÉ NOVINY sa v januári porozprávali s jedným z najlepších atletických trénerov na Slovensku Pavlom Sloukom, ktorý pôsobí v AK ZŤS Martin.

Absolvujete s vašou najúspešnejšou zverenkyňou a slovenskou reprezentantkou v behu na 800 m Gabrielou Gajanovú vo februári (ako už tradične) zahraničné sústredenie?

„Veľmi si to želáme a veľmi to aj potrebujeme, lebo v našich zemepisných šírkach je zimná príprava závislá od počasia. Napr. v polovici januára napadlo dosť snehu (škoda, že to ešte niekoľko dní nevydržalo bez bielej „periny“), čo nám skomplikovalo tréningy, lebo okrem snehovej nádielky tu máme aj sánkarov, ktorí sa púšťajú dolu svahom z kopčeka nad atletickým areálom na Východnej ul. Gabika aj počas lockdownu môže trénovať, lebo má štatút profesionála, takže normálne chodí do práce, čo je dovolené. Okrem nedele trénuje každý deň, a to dvojfázovo. Využívame našu malú činkáreň, ktorú sme si vytvorili, nakoľko fítká nefungujú, a na bežecké tréningy atletický ovál. Sparringpartnerom Gabiky je Filip Revaj, ktorý už rok chodí s nami na sústredenia a dochádza z Oravy. Ideme na plné obrátky, v tomto období máme solídne natrénované a uvidíme, ako to pôjde ďalej. Už v druhej polovici januára sme mali odletieť na sústredenie do Portugalska, ale nedalo sa, lebo nastali určité problémy, tak sme to odložili.

Verím, že v polke februára už budeme môcť absolvovať trojtýždňové sústredenie v letovisku Monte Gordo so športovým komplexom Santo Antonio. Toto stredisko na južnom portugalskom pobreží by sme radšej uprednostnili pred Kanárskymi ostrovmi, kde sú tiež v našom obľúbenom Maspalomase vynikajúce možnosti na tréning. Na kvalitný tréning potrebujeme teplo. Dúfam, že vo februári nebude v Portugalsku lockdown. Budeme sledovať aktuálnu situáciu a podľa toho sa zariadime, pre aký dočasný domov sa počas zimnej prípravy rozhodneme. V stredisku Monte Gordo sme boli koncom roka 2019, boli sme tam veľmi spokojní s podmienkami, ideálne bolo aj počasie i teploty. Aj preto sme tam chceli ísť na sústredenie na jar 2020, dokonca sme si už zaplatili letenky i pobyt, ale pre prvú vlnu pandémie sme vtedy nemohli vycestovať. Verím, že sa teraz situácia nebude opakovať. Celkovo sme si naplánovali tri zahraničné sústredenia (Portugalsko/Kanárske ostrovy), ale či nám to situácia dovolí, prípadne, či si budeme môcť vybrať jednu z týchto dvoch destinácií, to je otázne.“

Ako zvláda situáciu Gabika?

„Pre nikoho to nie je jednoduché, ani pre ňu, ale zvláda to v rámci možnosti celkom dobre. Po každej stránke je na ňu spolažnutie. Som rád, že nezanedbáva ani učenie a dokáže skĺbiť športové i školské povinnosti. Snaží sa vyhýbať situáciám, kde by sa mohla nakaziť.

Necestuje hromadnou dopravou, ale autom. Dokonca si už v Martine aj vyriešila bývanie, aby nemusela toľko cestovať domov na Liptov. Ja mám viacero zverencov, od októbra sa každých desať dní dávame testovať, čo je zodpovedné voči sebe i našim rodinám. Sme si vedomí toho, že pre nás športovcov to musí byť prísnejšie. Skrátka, nič nepodceňujeme.“

„Verím, že sa vyhneme zdravotným problémom. Každému želim, či je to športovec alebo bežný smrteľník, aby mu slúžilo zdravie.“

Koronavírus je veľkým strachom. Ste za očkovanie proti ochoreniu covid-19?

„Tento vírus je stále jednou veľkou neznámou veličinou. Obávam sa, že môže zanechať nejaké stopy (napr. na pľúcach) aj po prekonaní ochorenia, preto by mal byť každý veľmi ostražitý. Z hľadiska prevencie máme nastavené doplnky výživy na posilnenie imunity, ale istotu, že na nás ten vírus „nesadne“, nemáme. Ja osobne súhlasím s testovaním i očkovaním. Ak chceme niekde vycestovať, musíme mať záruku, že my nikoho nenakazíme a ani okolie nás. Najlepšie by bolo, aby kandidátov na olympijský štart zaočkovali prednostne. V tejto veci treba veriť SOŠV, že pre to urobí maximum. Uvidíme, ako to napokon dopadne, ale neviem si predstaviť scenár, že by to malo byť inak, lebo ja i Gabika spadáme, čo sa týka očkovania, až do štvrtej vlny. Verím, že sa vyhneme zdravotným problémom. Každému želim, či je to športovec alebo bežný smrteľník, aby mu slúžilo zdravie.“

Momentálne je veľmi veľa otáznikov. Jeden visí aj nad OH v Tokiu, ktoré majú byť v lete 2021?

„Vlani MOV presunul OH 2020 o rok, čo podľa mňa bolo správne, lebo takéto veľké športové podujatie by malo byť o fair-play. Na olympiádu sa nedá pripraviť za mesiac, ak chcete podať maximálny výkon. Týmto posunom sa

naše olympijské ambície nemenia. Vynasnažíme sa o to, aby sa Gabika Gajanová kvalifikovala na Hry v Tokiu, ktoré, dúfam, že sa aj uskutočnia v plánovanom termíne (od 23. júla do 8. augusta 2021 – pozn. red.). Sú dve alternatívy, ako sa dostať na OH, buď zabehnúť veľmi prísny limit 1:59,50 min, alebo postúpiť na základe postupového rebríčka. Olympiáda je síce momentálne niekde v hmle, nikto nevie, či naozaj bude, ale musíme myslieť pozitívne a čo najlepšie sa pripraviť na tento vrchol sezóny. Prípravu smerujeme na ME do 22 rokov a OH. Čo sa týka účasti na olympiáde v behu na 800 m, nevieme, či sa nebudú meniť podmienky štartu, či zostane postupový kľúč na základe získaných bodov z pretekov a miesta v rankingu, či sa to nebude modifikovať, či bude platiť spomínaný limit, alebo sa jeho hodnota upraví.“

Keď sa oteplí, znovu budete môcť trénovať aj na veľkom 400 m tartanovom ovále v Martine, nie?

„Určite, ale tam je iný problém. Je veľký tlak, aby mohla dráhu využívať aj verejnosť. Nie sme proti, nikoho odtiaľ nevyháňame, snažíme sa občanom vyjsť v ústrety, lebo väčšina ľudí je slušne vychovaných. No čo s tými, ktorí sú nedisciplinovaní a nevedia sa podriaďovať pravidlám? Toto treba ešte doladiť. Ale v tomto období, ako som už naznačil, máme všetci jedno obrovské želanie, aby sme boli zdraví a boj s pandemiou bol úspešný.“

Autor: Ľubomír Chochula

Sústredenie v Portugalsku, zľava sú G. Gajanová a Filip Revaj. Foto: archiv

DVA NAJVÄČŠIE
APARTMÁNY
V MESTE PRE
ŠTYRI OSOBY
140m²
89,90 € / noc

WWW.VILLALADOVEN.SK

**PENZIÓN
ĽADOVEŇ**

MILÍ ZÁKAZNÍCI,
O SKOROM OTVORENÍ
PENZIÓNU
VÁS BUDEME VČAS
INFORMOVAŤ.

ĎAKUJEME ZA VAŠU
PRIAZEŇ!

V I L L A C E N T R U M

650€
mesiac

☎ 0949 012 341
✉ sprava@villacentrum.sk
🌐 www.villacentrum.sk

- ✓ Prenájom na **komplet zariadený apartmán** s wifi
- ✓ **TV so 75"** obrazovkou, **kuchyňa**, **WC** a **kúpeľňa s rohovou vaňou**
- ✓ **Parkovanie** pre jedno auto **priamo pri dome**

Nové výzvy po skončení hokejovej kariéry

Lukáš Matejka v aktuálnej práci. Foto: archiv lm

Odchovanec martinského hokeja Lukáš Matejka vlani na jar zavesil korčule na klince (športovú kariéru ukončil ako obranca HK Martin). MESTSKÉ NOVINY urobili s týmto bývalým hokejistom nasledovnú abecedu.

A – AKO (rozlúčka s hokejom):

„S hokejom som skončil ako 30-ročný, čo na hokejistu nie je veľa. Niektorí športujú na profesionálnej báze aj hlboko po tridsiatke, ale ja som už nechcel. Z mojej strany to nebolo náhle rozhodnutie, lebo som sa pohrával s touto myšlienkou už dlhšie. Hokej ma už nenaplnil ako kedysi, pod čo sa podpísali aj opakujúce sa zranenia. A to ma demotivovalo a znižovalo sebavedomie. Po zranení musíte začínať odznovu. Nie je jednoduché sa hneď vrátiť do starej formy, čo si vyžaduje veľa úsilia. Našťastie ma nepostihlo také vážne zranenie, že by musela byť nutná operácia, ale na druhej strane, nevyhli sa mi napr. ani úrazy hlavy (otras mozgu, prasknutá lebka). Svoju rolu v mojom rozhodnutí zohral aj fakt, že sezóna 2019/2020 sa po vypuknutí pandémie nedohrala, pričom s Martinom sme to mali výborne rozbehnuté. V 1. kole play-off sme vyradili Žilinu 4:0 na zápasy (ten posledný sme absolvovali 9. marca

2020) a bola veľká šanca vyhrať Slovenskú hokejovú ligu, čo by znamenalo priamy postup do najvyššej súťaže. To bol môj cieľ, prečo som sa v septembri 2019 vrátil do Martina. Ďalší ročník účinkovať v SHL ma nelákalo.“

B – BIZNIS: „Na živobytie si teraz zarábam inak ako predtým. Venujem sa biznisu. Moja priateľka pôsobí v tejto oblasti už dlhšiu dobu, ona ma do všetkého zasvätila, a keďže ma to oslovilo (týka sa to aj zdravia), vydal som sa touto cestou. Rád sa vzdelávam a učím nové veci, ale aj získavam ďalšie vedomosti i skúsenosti. Ide o renomovanú zahraničnú spoločnosť, ktorá má širšie portfólio, kam napr. patria aj výživové doplnky na prírodnej báze. Tomuto sa užšie venujem. Beriem to ako nový náboj a novú výzvu vo svojom živote.“

C – CIELE: „Zdravie bolo vždy dôležité, ale v aktuálnej pandemickej situácii si ešte viac uvedomujeme, aká je to nenahraditeľná priorita. Verím, že budem úspešný v tom, čo robím, a pomôžem ľuďom riešiť zdravotné problémy bez liekov; čo ma baví. To je jeden z mojich cieľov. Túžbou je, samozrejme, byť zdravý, takisto všetci moji blízki, byť finančne nezávislý

s možnosťou cestovať (ak sa svet vráti do normálnych kolají) bez toho, aby mi do toho zasahoval hokejový program.“

D – DANE: „S odvádzaním daní nemám problém, ako hokejista som bol SZČO, takže roky som si podával daňové priznania. Teraz fungujeme ako rodinná firma, sme eseročka, a dane zasa aj tento rok budeme platiť. Ach, jaj (☹).“

E – E-MAIL: „Pri svojej práci dosť často používam e-mail. Najskôr urobím klientovi diagnostiku na prístroji (funguje na magnetických vlnách). Zmeriam, v akom stave sa nachádza jeho telo, kosti, koža, orgány (vitamíny, minerály, stopové prvky a pod), potom to vyhodnotím a pošlem mu elektronickou poštou výsledky s odporúčaním, čo jeho organizmu chýba a aké doplnky výživy by potreboval. Máme už svoju klientelu ľudí (sú medzi nimi napr. aj niektorí moji bývalí hokejoví spoluhráči), ktorí nepodceňujú význam starostlivosti o svoje zdravie. Naše odporúčania sú jasné, ale každý sa slobodne rozhodne podľa toho, ako to cíti, či chce niečo spraviť pre svoje zdravie. Nikoho do ničoho nenútime. Ale zobrať na ľahkú váhu známu pravdu, že nevyvážená strava, ako aj nezdravý životný štýl, môžu viesť k nedostatku kľúčových živín v našom tele, a nechať to len tak, to sa nevypláca. Ponúkame naozaj kvalitu, veď ide o najpredávanejšiu značku vitamínov a výživových doplnkov na svete, ktorá je na trhu 80 rokov. To je nespochybniteľný fakt.“

F – FORMA: „Na ľade som nebol odvtedy, ako som vlani v marci zabalil výstroj, ktorý v najbližšom období neplánujem vybalit'. Bez športu však nemôžem byť. Stále sa snažím udržiavať v dobrej kondícii, prakticky každý deň, niekedy aj cez víkend, cvičím, a nezabúdam ani na regeneráciu. Myslim si, že keby som si už korčule znovu obul, za pár dní by som sa znovu dostal do formy, čo sa týka korčuľovania.“

G – GÓLOVÝ DEŇ: „Svoj posledný gól v kariére som strelil ešte v novembri 2019. Navždy však nezabudnem na to, keď som v deň svojich 22. narodenín (21. februára 2012) dal na martinskom ľade dva góly Slovanu Bratislava a pripísal si aj jednu asistenciu. Vtedy sme vyhrali 4:1. Bola to veľká eufória, fanúšikovia nám aplaudovali, krásny zážitok. Toto mi utkvelo v pamäti.“

H – HOKEJ: „K tomuto športu ma priviedol môj otec, ktorý tiež hrával hokej a bol útočníkom. Po prvý raz som stál na korčuliach ako 3,5-ročný, čo mi povedali moji rodičia, lebo ja si to nepamätám. V Martine som prešiel všetkými mládežníckymi kategóriami, za materský klub som hrával aj medzi mužmi, skúsil som tiež angažmán v Košiciach a Žiline, ako aj zahraničný chliebik v Kazachstane, kde som bol rok a vyhral som s Pavlodarom najvyššiu súťaž. Možno nebolo najlepšie rozhodnutie sa hneď potom vrátiť domov, lebo tento klub v nasledujúcich dvoch sezónach dvakrát obhájil prvenstvo, ale vtedy som to tak cítil.“

Lukáš Matejka, bývalý hráč Martina. Foto: chlr

I – INÉ ŠPORTY: „Ako hokejista som sa snažil byť všestranný. Mám rád aj iné športy. Veľmi som si obľúbil futbal i tenis. Ktovie, či by som vo futbale nedosiahol viac, keby som mu dal prednosť pred hokejom a venoval sa mu profesionálne, ale to už teraz nezistím. Vlastne, všetko je tak, ako má byť.“

J – JEDLO: „Mojím najobľúbenejším jedlom je burger. V minulosti to bol ten klasický, ale keďže som pred viac ako rokom vylúčil mäso zo svojho jedálnička, je to už iné. Nikdy som si nepomyslel, že by som mohol byť bez mäsa, ale opak je pravdou. Inšpiráciou mi bola moja priateľka. Všetko, čo navarí, mi nesmierne chutí. Cítim sa silnejší a hlavne zdravší – a aj planéta (úsmev). Dnes je k dispozícii už dosť surovín a potravín, vďaka ktorým sa dá nahradit mäso. Pochutím si na strukovinách, sójových výrobkoch, tofu, tempehu, seitanu, plackách do burgra a pod. Ja som spokojný. Hlavne nech sa každý zariadi tak, ako mu najlepšie vyhovuje.“

K – KARIÉRA: „Hokejovú kariéru v mužskej kategórii som štartoval (2008/2009) i končil (2019/2020) v rodnom Martine, kde som strávil osem sezón, vrátane tej bronzovej (2009/2010). Okrem toho som pôsobil v kazašskom Pavlodare (2012/2013), v extraligových Košiciach (2016/2017 a 2017/2018) a Žiline (2018/2019), s ktorou sme neuspeli v baráži o udržanie sa v elitnej spoločnosti proti prvotligovému víťazovi Michalovciam. Veľmi rád spomínam na svoje účinkovanie v Pavlodare, kde som bol súčasťou tímu, ktorý pod vedením trénera Júliusa Pénzeša (viedol ma aj v Martine) získal majstrovský titul. V lete 2019 som sa pripravoval na extraligovú sezónu s Popradom, ale dopadlo to napokon tak, že som v 1. kole SHL ročníka 2019/2020 nastúpil za Martin, za ktorý som odohral aj všetky ďalšie zápasy.“

L – LÁSKA: „S mojou priateľkou Rebekou budeme spolu už dva roky. Sme už aj zasnúbení. O ruku som ju požiadal na jej meniny, teda 2. septembra. Zoznámila nás jedna kamarátka, za čo jej ďakujem, lebo nič lepšie sa mi nemohlo stať. Lúbime sa a verím, že tento rok bude aj svadba.“

M – MARTIN: „So svojou priateľkou bývam v Jahodníkoch. Rebeke sa Martin páči, nielen samotné mesto, ale aj okolité hory v Turčianskej kotline a príroda. Sme tu obaja spokojní. Ja som v Martine doma, tu som sa narodil, tu mám zázemie, rodinu, tu sa cítim najlepšie. Naším druhým domovom je B. Bystrica, odkiaľ pochádza Rebeka.“

N – NOVINY: „Do schránky mi chodia aj MESTSKÉ NOVINY, z ktorých sa vždy dozviem niečo zaujímavé. Rád si prečítam konkrétne informácie, príspevky, aby som bol v obraze, čo sa deje, ale celkovo som médiá a televíziu obmedzil. Byť závislý od správ a TV vysielaní je niečo, čo podľa mňa neprospejeva psychike človeka. Nechceme sa dať takto ovládať.“

O – OBRANCA: „Odmalička som bol útočníkom ako môj otec, ale v 9. triede základnej školy som to na tréningu (tuším, že nás trénoval pán Žáčik), keď nám chýbali obrancovia, skúsil na defenzívnom poste, na ktorom sa mi tak zapáčilo, až som na ňom zostal až do konca svojej kariéry. Nebanujem, že som zakotvil v obrane, kde treba viac rozumu (smiech).“

P – POLITIKA: „Môj otec bol poslancom martinského mestského zastupiteľstva za Záturčie. Vždy mu záležalo a stále záleží na tejto mestskej časti, kde žije, ako aj na celom meste. Ja k politike vôbec neinklinujem, ale chápem ju ako službu ľuďom. Je na každom, či chce robiť dobré a správne veci aj po zvolení, alebo len hrať pre seba. Ak by môj otec znovu kandidoval na poslanca aj v roku 2022, znovu by som ho podporil v tom boji, lebo ho dokonale poznám a viem, že by dôveru ľudí nikdy nesklamal.“

R – RODINA: „Otec, mama, celá rodina žijeme v Martine. Ja som jedináčik a som vďačný svojim rodičom za to, s akou láskou ma vychovali, venovali sa mi a starali sa o mňa. Každému by som doprial mať takú nezištnú podporu. Svojím rodičom sa snažím splatiť to, čo pre mňa urobili, pomáhám im a mám ich veľmi rád. Samozrejme, že s Rebekou chceme mať v budúcnosti aj vlastnú rodinku.“

S – SÚKROMIE: „Cvičenie je pre mňa každodenná rutina, ale nie je to jediná aktivita, ktorá ma baví. Spolu s mojou priateľkou napr. veľmi radi čítame a počívame náučné nahrávky, týkajúce sa nášho biznisu. Je to taká vzdelávacia aplikácia, kde sú nahrávky úspešných podnikateľov, motivačné veci zo života, ako začínali a ako sa im podarilo dosiahnuť to, čo dosiahli, ako aj splniť si svoj sen.“

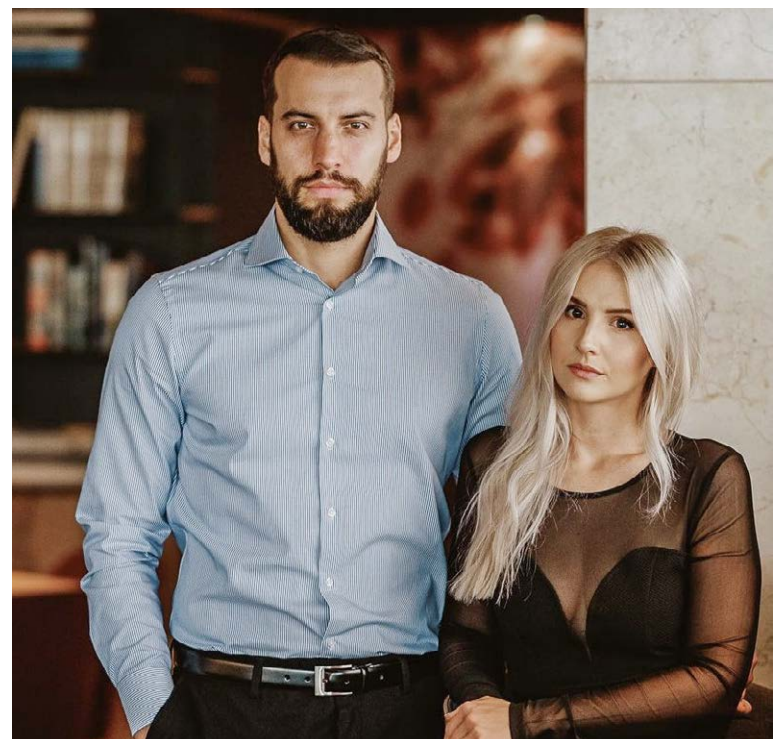
T – TIP NA VOLENÝ ČAS: „Myslím si, že nielen mojou obľúbenou lokalitou sú Martinské hole, ktoré sa hrdo týčia nad mestom. Dýchať ten čerstvý horský vzduch a kochať sa tou krásou okolo, to je návykové. „Martinky“ majú svoje čaro, je to skvelé miesto na športovanie (napr. snoubording), ale aj na oddych či relax, na načerpanie energie a odbúrание stresu. Tu rýchlo zabudnete na bežné starosti, tu môžete stráviť pekný deň plný nádherných zážitkov. Škoda, že chýba kabínková lanovka z mesta do horského strediska. Nevieť, kde je problém, či je v tom politika, ale rozvoju Holí by to prospelo. Verím, že sa to niekedy rozlíšne, bolo by super, keby sa to zrealizovalo.“

U – ÚSPECHY: „Najväčšie úspechy v kariére? Najviac si vážim zlato s Pavlodarom (2012/2013), bronz s Martinom

(2009/2010), zahral som si v dvoch zápasoch za Slovensko (olympijský výber) proti Poľsku, za úspech považujem aj pôsobenie v Košiciach, kde bol mojim spoluhráčom napr. aj Laco Nagy, ktorý bol v tom čase ikonou „oceliarov“. Či som spokojný s tým, čo som dosiahol? Nemám vo zvyku váľať vinu na niekoho iného, preto, ak som mohol byť úspešnejší, tak si za to môžem jedine sám“

V – VZOR: „V prvom rade sú to moji rodičia, po hokejovej stránke môj otec. Je veľa športovcov, ktorých si vážim, uznávam a obdivujem za to, čo dokázali, ale spomedzi nich nemám nejaký konkrétny športový idol. Vzor som nevyhľadával, skôr som sa pri športovej činnosti riadil mottom: snaž sa prekonať sám seba a posúvať hranice svojich možností.“

Z – ZDRAVIE: „Odporúčam hlavne myslieť pozitívne a nerobiť nejaké kroky až vtedy, keď sa láme chlieb, alebo, keď sa už nič deje, ako vidíme teraz pri pandémii. Prevencia je dôležitá. Je správne sa dôkladne starať o svoje zdravie a čo najlepšie sa venovať svojmu telu a duši, lebo máme len jeden život. Samozrejme, dodržiavať všetky opatrenia, aby sme sa nenakazili. Čitateľom MN a všetkým ľuďom želim pevné zdravie a nervy.“
Autor: Eubomír Chochula

So svojou láskou, priateľkou Rebekou. Foto: archív: Im

Olympijský klub Turiec najlepší na Slovensku

Predsedníčka OK Turiec Elena Šmidtová v spoločnosti predsedu SOŠV Antona Siekela

Predstavovať širokej športovej verejnosti dlhoročnú úspešnú prácu zanietenej organizátorky a propagátorky športu v našom regióne Eleny Šmidtovej by bolo hádam aj zbytočné. Väčšina zainteresovaných ju vníma a vníma ako mimoriadne iniciatívnu a zanietenu pracovníčku Centra voľného času Domino a Kamarát. Jej zásluhou sa zrodili stovky športových podujatí, pohybových aktivít, letných táborov a postupových súťaží, na ktorých deti z Turca dosiahli aj množstvo pozoruhodných úspechov. Už menej ľudí vie, že niekoľko rokov zastáva aj funkciu predsedníčky Olympijského klubu Turiec a má nemalú zásluhu na jeho veľkom úspechu. O ňom, ale najmä o činnosti klubu a jeho členoch sa podiela aj s čitateľmi MESTSKÝCH NOVÍN.

OK Turiec má za sebou prvé okrúhle jubileum. Kedy a ako došlo k jeho vzniku?

Ano, je to tak. Pred dvoma rokmi sme oslávili završenie prvej dekády existencie nášho olympijského klubu, ktorý vznikol v roku 2009. Pri jeho zrode boli najmä martinskí atléti na čele s Ing. Rudolfom Honnerom, ktorý bol jeho prvým predsedom. Po smrti tohto

úžasného a obetavého nadšenca stál na čele klubu Štefan Balošák. Nuž a po ňom som bola do tejto funkcie zvolená ja – a od roku 2014 som v nej dodnes.

Čo rozhodlo o vašej nominácii a zvolení?

Myslím si, že to bolo niekoľko faktorov. Pre všetkých členov som bola známa svojím športovým profesijným zameraním ako pracovníčka CVČ Domino. Poznali moju dlhoročnú prácu, tiež odhodlanie a chuť ísť za vytýčeným cieľom. Som rada, že som ich dôveru nesklamala a pri voľbách ma v tejto funkcii opätovne potvrdili.

Kto tvorí členskú základňu OK Turiec?

Počet členov nášho klubu vzrástol od jeho vzniku viac ako štvornásobne. V súčasnosti má 42 fyzických členov a jedno kolektívne členstvo martinických seniorov. A názov „olympijský“ mu vskutku veľmi pristane. Ved' jeho dlhoročnými členmi sú aj naše turčianske športové celebrity, bývalí čs. a slovenskí reprezentanti, účastníci OH, majstrovstiev sveta či Európy. Bežci Lucia Hrivnák Klocová, Miroslav Vanko, Štefan Balošák, športový strelec – pištoliar Ivan Némethy, skvelý atletický tréner Pavel Slouka, chodkyňa Zuzana Zemková, Ivana Brozmanová, džudista Jozef Zanovít a ďalší. Viacerí členovia klubu, hoci už boli ocenení za svoj celoživotný prínos pre šport,

sú ešte stále aktívnymi členmi nášho klubu. Žiaľ, po Rudolfovi Honnerovi naše rady navždy opustili aj niektorí ďalší – Ľudovít Košálko a naposledy aj Karol Rybárik.

Čo tvorí hlavnú náplň OK Turiec?

Je toho naozaj neúrekom a náš program je z roka na rok bohatší. Množstvo podujatí organizujeme sami, na niektorých participujeme či podporujeme. A nie sú to iba samotné športové podujatia. Niektoré akcie majú edukatívny či environmentálny charakter. Rozširuje sa naša spolupráca so športovými klubmi, školami, ale aj občianskymi združeniami, seniormi. Našou snahou je tiež šíriť a popularizovať najmä medzi deťmi a mládežou ušľachtilé olympijské myšlienky, viesť ich k správnejmu životnému štýlu a aktívnemu a zmysluplnému tráveniu voľného času. Zameranie podujatí, ktoré organizujeme, je široké, aj čo sa týka veku, od predškolákov až po seniorov. Niektoré sú originálne či pilotné aj z celoslovenského pohľadu. Sme prvým olympijským klubom na Slovensku, ktorý začal organizovať počas letných prázdnin Olympijské tábory pre deti. Ten vlna najbližšie bol už piaty v poradí. Pre svoje atraktívne a bohaté programy sa tešia veľkému záujmu účastníkov. Dokonca sa im dostalo pozornosti i finančnej podpory zo strany Slovenského olympijského a športového výboru a o fotodokumentáciu z neho požiadal aj Medzinárodný olympijský výbor.

Vrávi sa, že príklady príťahujú. Platí to aj pre OK Turiec?

Určite áno. Našou snahou je ich v čo najväčšej miere prezentovať a predstaviť. Navštívil nás zlatý olympionik z Ria de Janeiro 2016 Ladislav Skantár, s ktorým sme zorganizovali ukážkovú

„Počet členov nášho klubu vzrástol od jeho vzniku viac ako štvornásobne. V súčasnosti má 42 fyzických členov a jedno kolektívne členstvo martinických seniorov. A názov „olympijský“ mu vskutku veľmi pristane. Ved' jeho dlhoročnými členmi sú aj naše turčianske športové celebrity, bývalí čs. a slovenskí reprezentanti, účastníci OH, majstrovstiev sveta či Európy.“

Olympijský deň. Spolu s mestami Martin a Vrútky a hádzanárskeho klubom sme sa podieľali v rámci vyhodnotenia projektu **Skúsme baviť deti pohybom** na stretnutí s našou biatlonovou hviezdou Nastou Kuzminovou. V spolupráci so Slovenským olympijským a športovým výborom sme zorganizovali na školách vo Vrútkach a Martine slávnostné odhalenie pamätných tabulí bývalým žiakom a úspešným slovenským olympionikom Róbertovi Švehlovi a Vladimirovi Weissovi. Ani naši členovia, bývalí účastníci OH, nezaviesli svoje tetry na kliniec, ale sú svetlým príkladom. Okrem toho, že sa venujú atletickým nádejam v Atletickom klube ZTS Martin, stali sa z nich aj úspešní propagátori a organizátori bežeckých podujatí. Lucia Hrivnák - Klocová pozýva na svoje meniny už niekoľko rokov na Podstráne svojich gratulantov na bežecké preteky a chutnú kapustnicu. Podujatie má názov: Na Luciu s Luciou. Výchovný veterán Miroslav Vanko v spolupráci s našim klubom a pomocníkmi z Domu srdca organi-

E. Šmidtová ukazuje A. Kuzminovej knihu Športovní veteráni Turca

OK Turiec si pekným gestom spomenul na bronzového medailistu zo ZOH 1992 v Albertville, odchovanca martinského hokeja, bývalého obrancu Róberta Švehlu, ktorému 17. októbra 2019 v priestoroch ZŠ Jozefa Kronera na sídlisku Ladoveň odhalili pamätnú tabuľu. Spolu s E. Šmidtovou je riaditeľka školy Jaroslava Paulovičová

zuje obľúbený Trojkráľový beh. Mám šťastie, že som obklopená mnohými zapálenými ľuďmi, ktorí sú ochotní obetovať svoj voľný čas, dni zaslužených dovolenky i prostriedky pre radosť detí a naplnenie našich spoločných cieľov. Je ich hodne a nepochybne k nim patrí aj basketbalový nadšenec, organizátor, rozhodca a po šesťdesiatke ešte stále aj hrávajúci tréner Lubomír Vinka.

Covid – 19 ochromil život na celom svete, aj ten športový. Ako poznačil činnosť OK Turiec?

Mali sme pripravený bohatý program v súvislosti s OH, ktoré sa mali konať v Tokiu. Tie sa, žiaľ, vrátane populárnej štafety nemohli uskutočniť. Najviac mi je ľúto, že sa nezrealizovala ani tá naša turčianska, hoci prípravy boli už v plnom prúde. Turčianske hry, ktoré sa organizujú tiež pod olympijskou vlajkou od roku 1960, mali za medzinárodnej účasti osláviť svoj 60. ročník. Žiaľ, budeme si musieť počkať. Napriek pandemickej situácii považujem priam za zázrak, že sa nám v čase uvoľnenia obmedzení predsa len podarilo pripraviť niekoľko veľmi vydatých podujatí. Tým nosným bol Olympijský deň plný zaujímavých pohybových aktivít organizovaný 23. júna v atletickom areáli na sídlisku Sever; presne v deň, keď si celý športový svet pripomenul

„Olympijské tábory pre deti sa pre svoje atraktívne a bohaté programy tešia veľkému záujmu účastníkov. Dokonca sa im dostalo pozornosti i finančnej podpory zo strany Slovenského olympijského a športového výboru a o fotodokumentáciu z neho požiadal aj Medzinárodný olympijský výbor.“

výročie založenia MOV. Na viac ako 250 účastníkov čakal okrem športových a zábavných disciplín i cien aj zaujímavý vedomostný kvíz. Následné tvrdé opatrenia nás síce pribzdili, ale celkom nezastavili. Boli a sú to viaceré online aktivity našich členov. Prostredníctvom internetu sme ponúkali kondičné cvičenia, poradenskú službu a cez stránku CVČ každý týždeň aj päť testových otázok z olympizmu pod názvom Olympijské okienko.

Ako vnímate skutočnosť, že sa OK Turiec a jeho členom dostalo viacerého ocenení?

Koho by nepotešilo, že si niekto všima jeho prácu a navyše mu za ňu prejaví aj uznanie? Je to o to vzácnejšie, keď ju dostane od najvyššieho riadiaceho orgánu. Cena Vincenta Lafku udelená Slovenským olympijským a športovým

výborom pre najlepšie olympijský klub na Slovensku nás veľmi teší, ale aj zaväzuje. Získali sme ho v tvrdej konkurencii 24 klubov. Nebolo to však jediné ocenenie, ktorého sa nám dostalo. Na valnom zhromaždení SOŠV si z rúk jeho prezidenta Antona Siekela prevzali vyznamenanie za svoju dlhoročnú prácu aj ďalší traja členovia nášho OK Turiec.

Za významný považujem aj počín člena nášho klubu, Martina Ferenčíka. Z jeho autorskej dielne vzišlo jedinečné dielo mapujúce športové dianie nášho regiónu za posledných sto rokov. Publikácia **Športovní veteráni Turca**, ktorú vydal náš OK Turiec v spolupráci s mestom Martin a Spoločenstvom nestorov turčianskeho športu, získala prvenstvo v ankete o najkrajšiu a najzaujímavejšiu knihu Turca a dostalo sa jej uznania od mnohých významných predstaviteľov verejného života, vrátane prezidenta SOŠV Antona Siekela.

Dá sa aj v súčasnej dobe naplnenej skepsou pozerat' na svet optimisticky?

Ľudia oddaní športu vedia obyčajne lepšie zdolať prekážky aj v bežnom živote. Kto chce, ten môže aj v tejto dobe, ktorá veľmi nepraje ani nášmu turčianskemu športu, nachádzať a objavovať pozitívne veci a tešiť sa z nich. Veď v posledných mesiacoch sa vybudovalo toľko zariadení podporujúcich pohybové aktivity v našom

„Cena Vincenta Lafku udelená Slovenským olympijským a športovým výborom pre najlepšie olympijský klub na Slovensku nás veľmi teší, ale aj zaväzuje. Získali sme ho v tvrdej konkurencii 24 klubov. Na valnom zhromaždení SOŠV si z rúk jeho prezidenta Antona Siekela prevzali vyznamenanie za svoju dlhoročnú prácu aj ďalší traja členovia nášho OK Turiec.“

meste, že je to priam neuveriteľné. Na Pltníkoch vyrástlo nové futbalové ihrisko s umelou trávou. V jeho blízkosti pumptracková dráha pre cyklistov. Vybudovali sa cyklotrasy spájajúce Martin s Tomčanmi a Vrútkami a začiatkom septembra 2020 bol odozvaný do užívania nádherný atletický areál so 400-metrovou tartanovou dráhou. Mimochodom, o jeho výstavbu sa veľkou mierou tiež pričínili viacerí členovia nášho OK Turiec – Alexander Lilge, Jozef Zanolit, Štefan Balošák, Marián Kalabus. Verím, že Covid-19 skôr či neskôr zmizne. Naše novovybudované športoviská však zostanú a som presvedčená, že nám zostane aj chuť ich čoskoro zaplihať.

Autor, foto: Martin Ferenčík

VENUJTE SVOJE 2% MLADÝM HOKEJISTOM!

Dakujeme!

**MHA Martin, občianske združenie,
Gorkého 2, 036 01 Martin, IČO: 42346631**

REALITY

Ponúkame na predaj

nadštandardný kompletne zrekonštruovaný:

4-izbový byt (96 m²)

s balkónom aj spoločnou terasou, s garážou priamo pri byte, nebytovým priestorom vhodným na kanceláriu, prípadne prevádzku pod bytom.

2-izbový podkrovný byt (80 m²)

s krásnym výhľadom a balkónom aj spoločnou terasou, s garážou a nebytovým priestorom vhodným na kanceláriu, prípadne prevádzku pod bytom.

Nehnutelnosti sa nachádzajú v trojbytovom dome v Priekope.

V cene bytu je zahrnutý aj podiel na pozemku pod domom a priláhlá záhrada s rozlohou 800 m².

kontakt: +421 949 012 341 | stavbamartin@gmail.com

Kde nájdete MESTSKÉ NOVINY?

Vzhľadom na sťažnosti a pripomienky našich čitateľov z rôznych častí Martina sme zabezpečili popri distribúcii do poštových schránok aj distribúciu prostredníctvom predajní potravín a stánkov.

MESTSKÉ NOVINY nájdete - ZDARMA - každý mesiac aj na týchto miestach:

- COOP Jednota Ľadoveň III. – Ul. N. Hejnej
- COOP Jednota Ľadoveň II. – Stavbárska ul.
- COOP Jednota Jahodníky, Jesenského ul.
- COOP Jednota Stred – Ul. A. Kmeťa (pri kine Moskva)
- COOP Jednota Košúty - Štefunkova ul.
- COOP Jednota Priekopa – Medňanského ul.
- Potraviny Dušan Sládek, Stred – Škultétyho ul. 16
- Trafika Podháj - Golianova ul. - Gorkého
- Stánok pred hl. vchodom do UNM
- Penzión Ľadoveň - Ul. D. Michaelliho

PIERCE

**CNC REZACIE
STROJE**

www.pierce.sk

MIRAGE

MÓDA A ŠTÝL
ZÁBAVA • SLUŽBY
GASTRONÓMIA

www.mirageshopping.sk
OC MIRAGE, Nám. A. Hlinku 7B, 010 01 Žilina

ZIMNÉ
Výpredaje

MIRAGEshopping.sk

OVS
CCCOUTLET
TALLY WEISS
Bata
coin
sinsay
ALLTOYS
RESERVED
louises
CARPISA
TERRANOVA
martinus

TELEFONICKÁ OBJEDNÁVKA

S OKAMŽITÝM VYZDVIHNUTÍM NA PREDAJNI.

NAŠE PREDAJNE SME ZMENILI NA VÝDAJNE.

20% ZĽAVA
VO VÝDAJNIACH AJ V E-SHOPE

Predajňa FAnn Parfumerie
sa nachádza na -1 podlaží
v OC MIRAGE.

ZĽAVA PLATÍ NA CELÝ SORTIMENT. ZĽAVU NIE JE MOŽNÉ KOMBINOVAŤ S INÝMI ZĽAVAMI.

„DÔVERUJEM SILE PRÍRODY.“

Viac info na www.mojdm.sk

pri kúpe 2 a viac ks
25-NÁSOBNÉ
BODY
NA CERTIFIKOVANÚ
PRÍRODNÚ
KOZMETIKU

Predajňa DM Drogerie Markt sa nachádza
na -3 podlaží v OC MIRAGE.

TU SOM ČLOVEKOM
TU NAKUPUJEM

Cestovný lístok a jeho kontrola

V súčasnej dobe i napriek pandémie spoločnosť SAD Žilina prepravuje cestujúcich podľa platných cestovných poriadkov do cieľových miest. Cestujúci sa môže prepraviť z východiskovej zastávky do cieľovej zastávky, až po zakúpení cestovného lístka.

→ **Čo je cestovný lístok?**
Cestovný lístok je potvrdením uzatvorenia zmluvy o preprave osôb a potvrdením o zaplatení cestovného. Cestovný lístok v papierovej podobe obsahuje obchodné meno dopravcu, jeho identifikačné číslo a daňové identifikačné číslo, druh cestovného lístka, čas jeho platnosti, prevádzkový rozsah a sumu zaplateného cestovného. Cestovný lístok je veľmi dôležitým dokladom pri preprave.

→ **Ako si zakúpiť cestovný lístok?**
Naša spoločnosť v pravidelnej autobusovej preprave vydáva cestovné lístky na jednotlivú cestu – jednorazové cestovné. Cestovné lístky na jednotlivú cestu bez miestenky sa zakupujú ihneď po nástupe do vozidla v vodiča, v predpredajni sa nepredávajú. Výnimkou je cestovný lístok na cykloklub. V záujme plynulosti prepravy si cestujúci dopredu pripraví, pokiaľ je to možné, presnú čiastku k úhrade cestovného u vodiča. Pokiaľ tak neurobí a vodič autobusu nebude mať k dispozícii dostatočnú hotovosť na výdavok, na čo cestujúceho upozorní, a cestujúci

cestovný lístok akákoľvek osoba, ktorá zaplatí v hotovosti, alebo prostredníctvom dopravnej karty (bezkontaktné). Právo na osobitné cestovné vo výške ustanovenej tarify majú cestujúci v zmysle cenníka cestovného a tarify našej spoločnosti. Cestovný lístok s osobitným cestovným sa považuje za platný len v spojení s platným preukazom na osobitné cestovné. Právo na osobitné cestovné preukazuje cestujúci vodičovi preukazom na to určeným. Tento preukaz musí obsahovať meno, priezvisko, dátum narodenia, fotografiu a pri žiakoch/študentoch aj prolongačnú známku (dopravná karta vydaná dopravcom, ISIC, ISIC/Euro26). V prípade pochybností o vzniku nároku na zľavu cestovného, naša spoločnosť alebo oprávnený zamestnanec našej spoločnosti môže požadovať od cestujúceho ďalšie doklady na preukázanie nároku na zľavu. Jednosmerný cestovný lístok, vydaný bez uvedenia mena, je po nastúpení do vozidla neprenosný. Cestujúci nie je oprávnený po nastúpení do autobusu a zakúpení cestovného lístka tento odovzdať inej osobe (výnimka platí ak bol cestovný lístok zakúpený pre inú osobu).

→ **Môže cestovný lístok byť neplatný?**
Naša spoločnosť je oprávnená neuzať platnosť poškodeného cestovného lístka a platnosť

poškodenej vydanéj čipovej karty, ak údaje na lístku resp. na čipovej karte, nie sú dobre čitateľné. Cestujúci je povinný presvedčiť sa pri preberaní cestovného lístka, či mu bol vydaný podľa jeho údajov, najmä či zaplatené cestovné zodpovedá cene vyznačenej na cestovnom lístku - na neskoršiu reklamáciu cestujúceho naša spoločnosť neprihliada. Cestujúci je sám zodpovedný za stratu alebo poškodenie cestovného lístka, naša spoločnosť neposkytuje náhradu za stratené alebo poškodené cestovné lístky, ktoré sú nepoužitelné. Kontrolu úhrady cestovného má právo vykonávať oprávnený zamestnanec našej spoločnosti - vodič autobusu alebo iná oprávnená osoba - revízor, ktorý sa preukazuje identifikačným preukazom alebo odznakom.

→ **K komu slúži cestovný lístok počas kontroly a aké sú sankcie?**
Ďalšou dôležitou úlohou cestovného lístka je povinnosť cestujúceho preukázať sa platným cestovným lístkom a nárokom na zľavu cestovného na vyzvanie oprávneného pracovníka našej spoločnosti, kedykoľvek počas prepravy a pri vystupovaní z autobusu. Cestujúci, ktorý sa na vyzvanie oprávneného pracovníka našej spoločnosti nepreukáže platným cestovným lístkom alebo nepreukáže nárok na zľavu cestovného, je povinný zaplatiť našej spoločnosti cestovné a sankčnú úhradu za cestovanie bez platného cestovného lístka vo výške 20,-€ na mieste. V prípade dodatočnej úhrady je výška sankčnej úhrady 40,-€. Ak sa nepreukáže cestujúci na výzvu poverenej osoby dokladom o zaplatení dovozného za príručnú batôžinu výška sankčnej úhrady je 3,-€.

→ **Aké sú ďalšie sankcie v prípade nezaplatenia?**
Ak cestujúci nezaplatí požadované cestovné a sankčnú úhradu oprávnenému zamestnancovi našej spoločnosti priamo vo vozidle, cestujúci je povinný oprávnenému zamestnancovi oznámiť a preukázať svoje osobné údaje, potrebné na vymáhanie cestovného a úhrady. Dokladom na preukázanie osobných údajov je výlučne občiansky preukaz, pas alebo preukaz povolenia k pobytu cudzinca. Ak cestujúci nemôže alebo nechce preukázať svoje osobné údaje, je povinný strieť potrebné úkony spojené s privolaním polície a zistením jeho totožnosti.

Splnili sa očakávania občanov? A čo ďalej?

Oddychová zóna pri mestskom úrade. Foto: l'ch

Počas volebného obdobia je vhodná príležitosť na to, aby sa mohlo hodnotiť, čo sa podarilo urobiť a či sú občania, ktorých MN oslovili, s tým spokojní.

Primátor mesta Vrútky Branislava Zacharides sa ujal funkcie 7. decembra 2018 po víťazstve v komunálnych voľbách, v ktorých porazil dovtedajšieho a trojnásobného primátora Miroslava Mazúra (pomer hlasov bol 1888:966). Zároveň začalo pracovať nové 11-členné mestské zastupiteľstvo. Počas slávnostnej ceremónie vrútocký primátor poznamenal: „Pred nami stojí veľké výzvy vo všetkých oblastiach – centrum mesta, nábrežie Turca, rozvoj bývania, čerpanie eurofondov, zníženie investičného dlhu v školstve a mestských budovách vôbec, problematika odpadového hospodárstva a verejnej dopravy.“

Vtedy ešte nikto nemohol tušiť, čo sa udeje v roku 2020. Mesto Vrútky sa vlni muselo popasovať s neočakávanými výzvami. Pandémia koronavírusu skomplikovala fungovanie i rozvoj Vrútok, ale mesto sa napriek problémom dokázalo vyrovnáť so zložitou realitou a naďalej celkom dobre zvláda pandemic-kú situáciu vrátane testovania svojich občanov. A neskolabovalo ani pri výpadku financií v rozpočte pre „koronu“.

Miroslav Krajčí

MIROSLAV KRAJČÍ: „Keby bol normálny stav, stihlo by sa viac, ale pri hodnotení treba zohľadniť aj to, aký negatívny vplyv

na chod a fungovanie mesta má nielen vo Vrútkach, ale aj iných samosprávach na Slovensku, pandémie ochorenia covid-19. Ešte pred vypuknutím koronakrízy sa vlni na jar podarilo dokončiť rekonštrukciu telocvične ZŠ Hany Zelinovej a koncom minulého roka dobudovať aj vrútocký úsek cyklotrasy. Z nábrežia tak môže vzniknúť nový priestor pre trávenie voľného času, čo vítam. No a pri mestskom úrade majú občania od roku 2020 k dispozícii aj oddychovú zónu s lavičkami, workoutovým cvičiskom, elektronabijačkami (elektromobilov a elektrobicyklov), v blízkosti ktorej vybudovali aj niekoľko parkovacích miest. Veľmi kladne hodnotím úspechy v získavaní európskych peňazí, lebo spolufinancovanie projektov je oveľa menšia finančná záťaž, ako by to malo byť realizované z mestského rozpočtu. Nedávno mesto uspelo v projekte „Výstavba chodníkov a rekonštrukcia miestnych komunikácií“. Teda hlavne z európskych zdrojov sa budú financovať rekonštrukcie Mierovej ul. a časti Ul. Sv. Cyrila a Metoda. Čo očakávať od druhej polovice volebného obdobia vo Vrútkach? Uvidíme, čo nám dovolí situácia

s pandemiou, ale ja verím, že sa bude pokračovať v investičných akciách. Mám na mysli napr. ďalšiu etapu výstavby chodníka na Ul. Karvaša a Bláhovca. Ďalej by som bol rád, keby sa zrealizovala výstavba nájomných bytov a nastal posun aj v parkovacej politike. Takisto by ma potešilo, keby sa podarilo znížiť náklady na MHD a vyriešiť problematiku odpadového hospodárstva. Aj keď už nie som poslancom MsZ (bol som ním rokoch 2010 až 2018), ako člen finančno-stavebnej komisie sa snažím svojimi návrhmi prispievať do diskusie, ako veci zlepšiť. Aj občania môžu posielat' svoje pripomienky, námety a podnety na mesto, ale normálnou cestou a podpísané, nestačí napísať emotívny status bez nejakého účelu na sociálnej sieti, to nie je relevantné.“

Rastislav Zibolen

RASTISLAV ZIBOLEN: „Je ťažká doba, už skoro rok nás trápi pandémia, všetci to máme komplikované a ani volení

zástupcovia mesta to nemajú ľahké. V prvom rade sa treba dostať z tohto marazmu. No napriek náročnému obdobiu sa život vo Vrútkach nezastavil. Považujem za veľký úspech cyklotrasu do Martina (skutočný efekt tejto cyklospojnice sa dostaví tento rok po vybudovaní cyklomosta ponad Turiec) a schválenie žiadosti na 364 tisíc z eurofondov na rekonštrukcie ciest a chodníkov. Konečne sa bude môcť opraviť aj ulica od kina I. máj až po bývalú Batekovicovú, plus ďalšie úseky. Problémom, ktorý je však dlhodobý, je Kafendova ul., kde majú ľudia problémy s niektorými neprispôsobivými občanmi. Bude treba sa pozrieť aj na problematiku odpadového hospodárstva a parkovania v meste. Nie som jasnovidca, neviem, čo bude, občania budú dávať známky po štyroch rokoch pôsobenia vo funkcii, ale ja sa na zvyšok volebného obdobia pozerám optimisticky; na rozdiel od kriticky jednostranne nalade-

ných „národných facebookových umelcov“, ktorí vedia všetko a dokopy nič. Primátorovi, ktorého osobne poznám, dôverujem. On, keď sa do niečoho zahryzne, tak ide za tým a snaží sa urobiť maximum pre to, aby to dokončil.“

Peter Scherer

PETER SCHERER: „Škoda, že covid-19 zabrzdil veľa iniciatív. Keby nebolo tejto nepredvídanej stopky, mohlo sa spraviť viac, ale

s touto realitou musia zápasiť aj v iných mestách. Ľudia si myslia, že primátor môže všetko, a keď to nejde, tak ho kritizujú. Lenže, nedá sa to zrealizovať naraz. Aj vyriešiť zanedbané veci z minulého volebného obdobia, aj tie nové. Bola tu petícia za odstránenie retardéra na Ul. Karvaša a Bláhovca, ktorý už demontovali. Ja primátora hodnotím kladne, je to muž na svojom mieste, je šikovný a fundovaný. Stará sa o Vrútky veľmi dobre, je aktívny, angažuje sa problémy riešiť. Za tie dva roky urobil v rámci možností pre mesto dosť. Ja mu verím. Primátor sa snaží, je to odborník na eurofondy, o čom hovoria výsledky jeho práce. Vďaka svojim skúsenostiam a kontaktom vybavil celkom slušný balík financií z európskych fondov (napr. na rekonštrukciu ciest a chodníkov), čo pomôže rozvoju Vrútok. Mesto získava externé dotácie aj na prístavbu a stavebné úpravy hasičskej zbrojnice a rekonštrukciu systému prípravy teplej vody na futbalovom štadióne s využitím slnečnej energie. Ako športovec, bývalý futbalista a aktívny rozhodca očakávam, že v druhom polčase volebného obdobia sa podarí dať do poriadku futbalový štadión vo Vrútkach, ktorý je v katastrofálnom stave. Na financiách sa majú podieľať mesto i SFZ, ale teraz neviem, v akom je to štádiu. Dúfam, že ak sa pandémia skončí, tak sa nezabudne ani na túto investičnú akciu.“

Autor: Ľubomír Chochula

Hokejbalová Kometa spí pod bielou perinou

Libor Pomikálek ako prezident Hokejbalového klubu Kometa Vrútky (najväčším úspechom oddielu bol majstrovský titul v sezóne 2017/2018) povedal pre MN, ako vníma aktuálnu situáciu.

Libor Pomikálek

„Keďže tento štát podporuje len profesionálny šport a zelenú dostalo päť kolektívnych športov, ktoré sú v spoločnosti najviac preferované (futbal, hokej, basketbal, volejbal a hádzaná), museli sme prijať nariadenia a prerušiť rozbehnutú sezónu. Od 15. októbra 2020 sú zastavené všetky súťaže, vrátane mládežníckych. Naši muži doteraz odohrali v Slovenskej hokejbalovej extralige v ročníku 2020/2021 len tri zápasy (ten posledný sa konal 10. októbra, Vrútky majú na konte

jednu výhru a dve prehry – pozn. red.) a uskutočnili sa iba dva detské turnaje. Spočiatku sme ešte mohli trénovať v oklieštenej forme, v skupinkách po šiestich, ale po sprisnení opatrení už nemôžeme ani to. Kometa spí pod bielou perinou. Čo sa týka samotného klubu, snažíme sa zháňať všetko, čo sa dá, aby sme mali nejaké finančné krytie, ale či sa nám to podarí, to je vo hviezdach. Som rád, že za minulý rok sme nezostali nikomu nič dlžní, ale čo bude ďalej, to neviem, lebo mám pocit, že tento štát nikto neriadi. Pandémia nás všetkých ničí. Zatiaľ je to celé zlé. Mrzí ma, že som napr. nemohol ísť na pohreb môjmu veľmi dobrému kamarátovi a kolegovi (nezomrel na covid), lebo nemám 1650 eur na pokutu. Alebo iný príklad: bol som zaniest' žiadosť o dotáciu na Mestský úrad vo Vrútkach, ale dvere boli zatvorené a visel tam oznam, že ak niečo máte, dajte nám to vedieť elektro-

nicky. Pre skupinu ľudí s počítačovou gramotnosťou to nie je žiadny problém, ale sú tu aj starší občania, ktorí také návyky nemajú. Zatiaľ nikto nepovedal, čo bude s mládežou. Odkiaľ budeme brať talenty dajme-tomu o desať rokov? Deti potrebujú mať vzor, cieľ, plán, program, ale bez adekvátnych podmienok na svoje aktivity len zlenivejú a stratia záujem o šport... Hovorilo sa, že najhorší bude január, teraz počítavme, že ešte ďalšie tri mesiace to nebude dobré a potom príde leto, kde sa obávam vlnajšieho scenára, keď len preto, aby mohli bohatší ľudia ísť na dovolenky do zahraničia, sme si sem znovu zavliekli vírus. Treba byť opatrný, dávať si pozor na svoje zdravie, neriskovať a nežiť v ilúzií, že keď si dáte vyšpárat' v nose a máte negatívny výsledok testu, už sa vám nemôže nič stať. Neoplatí sa to podceňovať. Na to testovanie mám vyhranený názor.

Nerozumiem, ako môže vláda hovoriť to, že kto nebude mať aktuálny negatívny test, nemôže chodiť do práce. Ja zásadne neverím testom, tomu spôsobu, cieľu a myšlienke. Keď už aj minister povie, že ani človek s negatívnym testom nemá istotu, že nemôže ako infekčný roznášať nákazu, tak potom som z toho jeseň, hoci parohy nemám. Niektó vám vydá certifikát, že ste negatívny a o chvíľu môžete byť pozitívny so všetkým následkami, ktoré k tomu patria. Inou pesničkou je očkovanie. Ako pri každom očkovaní, aj vakcinácia proti ochoreniu na covid-19 môže mať svoje riziká, ale toto podľa mňa má zmysel. Napriek všetkému verím, že sa situácia zlepši a budeme môcť odohrať sezónu 2020/2021. Funkcionári SHBÚ sú šikovní, určite nájdu najlepší model, ako to urobiť, ale toto ešte nie je aktuálne, lebo stále platí zákaz činnosti.“

Stolní tenisti majú ohrozené súťaže i dotácie

Predseda Stolnotenového oddielu TJ Lokomotiva Vrútky Rudolf Bukovinský pre MN poznamenal:

Rudolf Bukovinský

„Núdzový stav veľmi postihol najmä deti, ktoré nemôžu športovať. Vyšli z rytmu a cviku, teraz im chýba tréningový cyklus, leda sa hýbu a vraj priberajú. Je to pre ne veľmi smutné. Ešte na jeseň

sme mohli trénovať po šiestich, rotovali sme na stoloch po skupinkách, a hoci to bolo iba náhradné riešenie, aspoň nejaký pohyb tie deti mali. Rodičia nám stále volajú, kedy sa to znovu rozbehne, ale na to zatiaľ nepoznáme odpoveď. Trvá to už dlho, preto sa ani nečudujem, že rodičia strácajú trpezlivosť. Oni, ale aj ja, krútime hlavou nad tým, že školy i telocvične sú zatvorené a obchodné centrá sú plné ľudí. To nemá logiku. S deťmi sme v spojení aspoň na diaľku a vzdelávame ich dištančnou formou, ako majú cvičiť

doma a udržiavať sa v kondícii. Uvidíme, aký dopad bude mať táto výluka na deti, možno u niektorých z nich záujem o stolný tenis, ako aj chuť športovať, poklesne, ale som presvedčený, že drvivá väčšina bude pokračovať, keď to situácia umožní. Privítali by sme, keby sa vo februári uvoľnili opatrenia, ale my nevieme, čo sa bude diať. Otázky visia nielen nad touto sezónou, ktorá je ohrozená. Žiaľ, vylúčiť sa nedá ani alternatíva, že sezónu anulujú a súťaže sa už nedokončia.

V kuloároch sa spomína, že aspoň najvýznamnejšie podujatie (majstrovstvá Slovenska v jednotlivých kategóriách) by sa mohlo uskutočniť, ale som zvedavý, aký model účasti by sa zvolil. V normálnom režime sa hráči nominujú na základe bodovacích turnajov, z ktorých sa však doteraz nekonal ani jeden. Otázne je aj to, či sa nám v tejto pandemickej situácii podarí získať dotácie.“

Hrozí anulovanie kolkárskej sezóny

Predseda Kolkárskeho oddielu TJ Lokomotiva Vrútky Dušan Machník pre MN uviedol:

Dušan Machník

„Družstvo mužov Vrútok po prvý raz vo svojej histórii postúpilo do medzinárodnej česko-slovenskej interligy, v ktorej sme už odohrali štyri stretnutia (dve výhry

a dve porážky), ale pre pandémiu ochorenia covid-19 prišla v októbri 2020 stopka a zákaz. Postihlo to aj náš ženský extraligový tím (zatiaľ päť zápasov s bilanciou tri víťazstvá a dve prehry), ktorý obhaja slovenský titul, ako aj mládež. Všetky súťaže sú pozastavené. Hoci potom sme ešte do decembra aspoň trénovali po šiestich, ako bolo dovolené, momentálne to už nie je možné a naša kolkáreň spí zimným spánkom. To je nepríjemné. Všetci

by sme najradšej už hádzali, ale nemôžeme. Mám obavu, aký to bude mať vplyv na mládež. Vlani na jar práve pre pandémiu Slovenský kolkársky zväz anuloval súťažný ročník v extralige mužov, iba pár kôl pred koncom, keď sme boli na čele s veľkým náskokom. Prvenstvo by nám už neuniklo, ale všetko dopadlo inak. Ešteže ženám nezobrali majstrovský titul a ich sezónu v extralige družstiev nezrušili. Ako to bude teraz? To je veľká neznáma.

Oficiálnu informáciu nemáme, ale šepká sa, že kolkárska sezóna môže byť opäť anulovaná. Aj v interlige, aj v extralige. Teda, že by sa jednotlivé súťaže nedohrali, čo by bol ten najhorší scenár. Všetci čakáme, čo bude, aké ďalšie nariadenia prídu, ako sa to dotkne športu. Vlastne celé Slovensko čaká, čo zasa vymyslí jeden človek.“

**Stranu pripravil:
Ľubomír Chochula**

Na odpočet predvolebných sľubov bude stačiť len malý papierik

Martin Kalnický

„Martičania sa pýtajú, čo sa to v meste deje? Parkovacia politika je predmetom kritiky, občania sa o novinkách v tejto oblasti dozvedeli až po schválení zastupiteľstvom, veľkým problémom je MHD, kde stojíme na bombe, ktorá už tĺká. No a budovanie dopravnej infraštruktúry, to je jedno veľké fiasko,“ informuje MN poslanec Martin Kalnický, ktorý vzápätí pokračuje:

„Vlani v decembri schválilo zastupiteľstvo uznesenie, ktoré sa týkalo návrhu koncepcie regulácie parkovania spojenej s výstavbou parkovacích domov v mestských častiach. Netreba si zakrývať oči, v každej mestskej časti je parkovanie problémom, ktorý je potrebné riešiť. Dopyt po parkovacích miestach je väčší, ako sú možnosti.

Nie som proti parkovacím domom, lebo budovať parkoviská na úkor zelene nie je najlepšie riešenie, ale prekáža mi ten spôsob. Materiál s predloženou koncepciou nebol dostatočne pripravený a nebolo to verejnosťou odkomunikované.

Ludia nielen mňa, ale aj niektorých kolegov poslancov, zastávajú na ulici, píšú mi, telefonujú mi, chcú vedieť, prečo majú vzniknúť nové splotnené parkovacie zóny a prečo budú musieť platiť za parkovanie viac peňazí ako doteraz? Musím podotknúť, že nie som zástancom toho, aby sa neplatilo za parkovanie. Lenže, ak sa zvýši poplatok, mali by občania vedieť, čo za to dostanú, akú pridanú hodnotu. A či vôbec dostanú? Nikto im nič nevyšvetlil, prečo sa to robí, neboli na tieto zmeny pripravení, čo považujem zo strany vedenia mesta za zlý krok.

V súčasnosti, keď ľudia prichádzajú o zamestnanie, znižuje sa im plat a doba je taká krehká, že nikto nevie, čo bude zajtra, je necitlivé prichádzať s týmto radikálnym riešením bez vyvolania širšej diskusie o tomto návrhu. Je to len ďalší dôkaz toho, ako toto vedenie mesta funguje. Skrátka nepotrebuje dialóg!

Ludia majú plné zuby toho, čo sa v meste deje. Sú skormútení nielen mestskou, ale aj celoslovenskou situáciou. A keď si chcú ísť oddýchnuť, napr. na Martinské hole, tak sa znovu naštvú. Ani nie tak preto, že musia dolu na rampe zaplatiť po-

platok desať eur. Problém spočíva v inom.

Pán primátor, kde je sľubovaná trojprúdovka na Hole, kde je kabínková lanovka, kde sú tie eurofondy? V tomto období sme už mali ísť do nášho najobľúbenejšieho horského strediska na kvalitnej komunikácii s tromi prúdmi, ale realita je iná a jazdíme po úzkej, čoraz viac rozbitej a nebezpečnej ceste.

Ja sa Martičanom vôbec nečudujem, že sú nespokojní. Ved' primátor mal pred voľbami veľa sľubov, aj na základe nich si získal priazeň vo-

ličov, ktorí mu uverili. Ale aktuálny stav je, žiaľ, diametrálne odlišný od toho, čo hovoril v kampani. Obyvatel'ov tohto mesta bude určite zaujímať odpočet primátora a celého vedenia na konci volebného obdobia, koľko predvolebných sľubov splnili.

Vzhľadom na to, čoho sme boli svedkami v prvých dvoch rokoch, nedajú sa očakávať zázraky, že v druhej polovici budú vo svojej funkcii ako vymenení. Momentálne to skôr vyzerá tak, že na ten odpočet im bude stačiť len malý papierik.“

Autor: Ľubomír Chochula

Kontrolná otázka: Čo vidíte na fotografii?

M. KALNICKÝ: „Milí čitatelia, ak ste uhádli, že ide o prístupovú cestu na Martinské hole, tak postupujte do ďalšieho kola, v ktorom na vás čaká otázka: Čo vám na tejto fotografii chýba, čo tam už malo byť, a nie je? Ak hovoríte, že práve na tomto mieste mala existovať terajším primátorom pred voľbami sľúbená trojprúdovka na Martinské hole, tak je vaša odpoveď správna.“

Martinská rozprávka?! O tom, ako trojhlavý drak svoj ľud oklamal

Kde bolo, tam bolo, nachádzalo sa pod trojvrším jedno kráľovstvo. Volalo sa Stredozem. Vládal v ňom silnou rukou samolúby panovník, ktorý všetko vedel a všade bol. Toto kráľovstvo malo osem kniežatstiev a tie sa ešte delili na vojvodstvá. Jedno také vojvodstvo bolo učupené medzi horami, v prekrásnej záhradke s riekou, kde sa žilo dobre, až dovtedy, kým sa nad celým kráľovstvom nezatiahli čierne mračná. Začala sa doba temna s nákazlivou chorobou, ktorá dovtedy nebola v týchto končinách známa.

Obyvatel'ov aj nášho Fatranského vojvodstva prepadol strach a obava z budúcnosti. Tzv. ľud sa vytratil úsmev, zato pribudli vrásky, lebo nákaza sa šírila a nikto nevedel, či sa jej dokáže vyhnúť, či neskončí na lôžku a či potom

nebude musieť bojovať o holé prežitie. Už nežili tak ako predtým, uzatvorili sa do seba, obmedzili návštevy. Chránili sa, ako mohli, častejšie sa umývali, vyhýbali sa stretnutiam, na ústach i nose nosili brnenie.

Fatrančania mali v očiach otázku, čo bude? Podarí sa vyjsť z temnoty? Ochráni ich drak, ktorého si pred približne dvoma zimami a dvoma letami sami dosadili na trón, keď podľahli tomu, ako sa im zaliečal? Žmurkal na nich a sľuboval im modré z neba, ako aj to, že svoj ľud v ťažkých časoch ochráni a že zveľadí svoje územie z grošov, ktoré získa. Ale odpovede na svoje otázky dlhé mesiace nepoznali. Nikto ich nepoznal.

V sídle Fatranského vojvodstva, aj na kráľovskom dvore, bola v poslednom období veľmi zlá atmosféra i nálada,

ktorá sa odtiaľ rýchlou blesku šírila aj do obydlí bežných ľudí. Našťastie, poddaných ťažké obdobie nezlomilo. Naopak, spojilo ich to. Pochopili, že keď sa chcú mať lepšie, nestačí už iba lepiť svoje odkazy na rybárske a ani iné siete, ale sa musia zomknúť, držať spolu a konať. Lebo Fatranský drak, ktorému neskôr dorástli ďalšie dve hladné hlavy, časom odhodil masku a rýchlo zabudol na sľuby, ktorými sa ľudom líškal. Už nebolo na ňom čo obdivovať. Všetkých s opačným názorom vyhnal a začal sa parádiť cudzím perím. Vo svojich „Na známosť sa dáva“ letáčkoch, ktoré si draho kupoval za peniaze svojich ľudí, čoraz viac upevňoval svoju neobmedzenú moc.

No pospolitý ľud, ktorý bol sklamaný, znechutený a frustrovaný, mu už neveril, lebo zistil, že drak miesto toho,

aby svojich ochraňoval, pýtal si na svoje huncútstva stále viac a viac daní od každého z nich.

A ľudia trpeli. Neboli však hlúpi. Poučili sa. Vedeli, že stačilo. Dost' bolo nesplnených sľubov! Zistili, že nie len drakom, ale aj ľudom, čo neplnia svoje sľuby, už nebudú dôverovať. Vedeli, že až zazvoní zvonec, draka z jeho sídla vyženú. A až sa začne rozprávka ďalšia, bude iná, veselšia a bude mať úplne iný koniec.

Šťastný.
Autor: Martin Kalnický

